

ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420143719
AA43-0105-21/16

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā

2021.gada 21.janvārī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Indra Meldere,
tiesneses Inga Juhņeviča-Knoka un Sanita Kanenberga

slēgtā rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „Cityparks Latvija” pieteikumu par Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2018.gada 28.decembra lēmuma Nr.21-pk atcelšanu, sakarā ar SIA „Cityparks Latvija” apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2020.gada 24.aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Patērētāju tiesību aizsardzības centra (turpmāk – Centrs) 2018.gada 28.decembra lēmumu Nr.21-pk (turpmāk – Lēmums) pieteicējai SIA „Cityparks Latvija” uzlikts pienākums nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi un noteikta soda nauda 50 000 *euro* apmērā. Lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[1.1] Pieteicējai kā profesionālai tirgus dalībniecei, organizējot komercdarbību, tai skaitā izstrādājot Autostāvvietas lietošanas noteikumus (turpmāk – Noteikumi) un īstenojot tiesiskās attiecības ar patērētājiem, ir pienākums nodrošināt atbilstošu normatīvo aktu prasību ievērošanu, kā arī īpaša uzmanība pievēršama tās veikto darbību atbilstībai profesionālās rūpības prasībām, risinot patērētāju sūdzības un iebildumus. Ja minētais netiek ievērots un tā rezultātā, negatīvi ietekmējot patērētāju ekonomisko rīcību, tiek vai var tikt aizskartas daudzu patērētāju tiesiskās intereses, ir konstatējamas Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma (turpmāk – NKAL) 4.panta otrajā daļā minētās

negodīgās komercprakses pazīmes un pārkāpts NKAL 4.panta pirmajā daļā noteiktais negodīgas komercprakses īstenošanas aizliegums.

[1.2] Centrs neiebilst līgumsodam kā saistību pastiprināšanas līdzeklim, taču konkrētajā lietā patērētāju interešu aizskārums pamatā ir pieteicējas piemērotā līgumsoda apmēra nesamērība, kā arī pieteicējas rīcība, kas saistīta ar patērētāju iesniegto iebildumu objektīvu un taisnīgu izskatīšanu un kas nepārprotami liecina par pazīmēm, kas norāda uz negatīvu patērētāju tiesisko interešu un ekonomiskās rīcības ietekmēšanu. Turklāt jautājumi par pieteicējas saimnieciskās darbības riskiem un spēju nodrošināt pakalpojumu sniegšanu par noteiktu samaksu nedrīkst tikt risināti, pārkāpjot normatīvo aktu un profesionālās rūpības prasības.

[1.3] Pieteicējas noteiktā līgumsoda samērīgums atbilstoši Patērētāju tiesību aizsardzības likuma (turpmāk – PTAL) 6.panta trešās daļas 4.punktam izvērtējams, ņemot vērā līgumiskā pārkāpuma rezultātā radītos zaudējumus. Zaudējumus ir iespējams noteikt un izvērtēt, izmantojot objektīvu, ekonomiski pamatotu informāciju un pierādījumus. Savukārt citi apstākļi, kas varētu tikt ņemti vērā līgumsoda apmēra pamatošanai, vērtējami tādā apmērā, kādā to iespējams veikt, ņemot vērā līgumsoda privāttiesisko dabu, pieteicējas komercdarbības mērķus un patērētāja kā mazāk aizsargātā tirgus dalībnieka intereses, balstoties uz objektīvu informāciju un pierādījumiem.

[1.4] Pieteicējas izmaksu uzskaitījums ir pieteicējas kopējās saimnieciskās darbības izmaksas, kas nepieciešamas, lai nodrošinātu komercdarbības veikšanu kopumā. Neatkarīgi no tā, vai patērētājs ir izdarījis Noteikumu pārkāpumu, pieteicējai ir jāsedz tās izmaksas, kas rodas organizējot un veicot pakalpojumu sniegšanu kopumā, tai skaitā kontrolieriem periodiski ierodoties autostāvvietās un veicot pārbaudi tajās. Pieaugot pārkāpumu gadījumiem, varētu mainīties atsevišķu pieteicējas uzskaitīto izmaksu kopējais apmērs, taču šādas saimnieciskās darbības vides izmaiņas nedrīkstētu tikt risinātas, pieprasot nesamērīga apmēra līgumsodus no patērētājiem. Minēto izmaksu segšana veicama no kopējiem pieteicējas saimnieciskās darbības ieņēmumiem, kas gūti, galvenokārt, saņemot pakalpojuma maksu vai citu atlīdzību, kas pamatota uz godprātīgu tiesisku darījumu izpildi. Situācijās, kurās liela apmēra izmaksu kopums, kas nav saistāms ar konkrēto izdarīto līguma pārkāpumu, līgumsoda veidā ir jāsedz atsevišķiem patērētājiem, rada būtisku nesamērīgumu pieteicējas un patērētāju līgumtiesiskajās attiecībās.

[1.5] Pieteicējas līgumsoda apmēra salīdzinājums ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 149.¹⁰pantu nav pareizs, jo administratīvo pārkāpumu regulējumam ir būtiska publiski tiesisko interešu aizsardzības nozīme un pamatojums, bet privātpersonām paredzētas tiesības uz apstrīdēšanu un pārsūdzību. Pieteicējas noteiktie līgumsodi, kas tiek piemēroti komercdarbības mērķu nodrošināšanai un kuru piemērošana, atcelšana vai samazināšana ir atkarīga tikai no pieteicējas vienpusējiem lēmumiem, nav salīdzināmi ar publiskajās tiesībās noteikto atbildību par administratīvo pārkāpumu izdarīšanu. Tāpat ne SIA „Rīgas Satiksme” tarifu apmērs, ne Latvijas ekonomiskās attīstības rādītāji nav saistāmi ar līgumiskā pārkāpuma rezultātā pieteicējai radītajiem zaudējumiem.

[1.6] Pieteicējas argumenti par piemēroto līgumsodu apmēriem nav uzskatāmi par tiesisku un pietiekamu pamatojumu līgumsoda samērīgumam, jo

līgumsodu atbilstība ir vērtējama konkrēti par pieteicējas sniegtajiem pakalpojumiem un atbilstoši tam, vai pieteicēja ir nodrošinājusi PTAL 6.panta trešās daļas 4.punktā noteikto kritēriju izpildi.

Centrs piedāvājis pieteicējai izmantot līgumsoda apmēra noteikšanas metodi līguma pilnīgas nepildīšanas situācijās (paredzamo autostāvvietas izmantošanas laiku dienā (6 līdz 8 stundas) reizinot ar apmaksas kavētāja vidējo stundas maksu par autostāvvietas izmantošanu), bet pieteicēja šo piedāvājumu noraidīja.

[1.7] Noteikumos noteiktais par līgumsoda piemērošanu pilnā apmērā, ja 24 stundu laikā no paziņojuma par līgumsoda samaksu sastādīšanas pārkāpums netiek novērsts, ir pretrunā Civillikuma 1716.panta otrajā daļā noteiktajam aizliegumam par saistību neizpildi vispār piemērot vairākkārtīgu (atkārtotu) maksājumu. Savukārt Civillikuma 1718.pantu un 1720.panta 1.punkta piemērošana (vienlaicīga līgumsoda un līguma izpildes prasība) pilnīgas nepildīšanas situācijās būtu pieļaujama tikai tad, ja šādas tiesības būtu paredzētas Noteikumos un par to piemērošanu starp pieteicēju un patērētāju būtu panākta vienošanās. Lietā konstatētie apstākļi un pieteicējas sniegtie paskaidrojumi liecina, ka tās saimnieciskā darbība tiek veikta, sistemātiski piemērojot fiksēta apmēra līgumsodus, savukārt iespējas samazināt tai radītos zaudējumus, pieprasot samaksu par izmantoto, bet neapmaksāto pakalpojumu, netiek izmantotas atbilstoši tam, kā to nosaka normatīvie akti.

[1.8] Pieteicējas piedāvātie un tiesiskajās attiecībās ar patērētājiem piemērotie Noteikumi daļā par līgumsodu ir atzīstami par normatīvajiem aktiem neatbilstošiem un netaisnīgiem līguma noteikumiem, jo tie ir pušu neapspriesti tipveida līguma noteikumi un ir pretrunā ar obligātajām (imperatīvajām) normatīvo aktu prasībām (Civillikuma 1716.panta otrajai un trešajai daļai). Kā arī tie paredz nesamērīgu un neproporcionālu līgumsodu, rada būtisku neatbilstību līgumā noteiktajās līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam.

Pieteicējas rīcība un prakse neizskatīt patērētāju sūdzības atbilstoši viņu tiesiskajām interesēm vērtējama kā profesionālajai rūpībai neatbilstoša komercprakse saskaņā ar PTAL 5.panta otrās daļas 5.punktu, 6.panta pirmo daļu, trešās daļas 1. un 4.punktu, Civillikuma 1716.pantu, NKAL 6.pantu. Tāpat minētā rīcība būtiski negatīvi ietekmē patērētāju tiesiskās intereses un viņu ekonomisko rīcību, veicot izvēli un rīcību attiecībā uz autostāvvietu izmantošanu, ar tām saistīto publisko vietu, piemēram, tirdzniecības centru apmeklēšanu, pieteicējas pieprasīto līgumsodu apmaksu vai iebildumu celšanu pret to.

[1.9] Līgumsoda piemērošanas un piedziņas gadījumos, tai skaitā, izmantojot ārpustiesas parādu atgūšanas pakalpojumus un neveicot patērētāju interesēm atbilstošu iebildumu izskatīšanu, patērētāji tiek nostādīti būtiski neizdevīgā un apgrūtinošā situācijā, viņu ekonomisko rīcību pakļaujot pieteicējas spiedienam, kā rezultātā vienīgā iespējamā patērētāju izvēles iespēja ir pieteicējas pieprasītā līgumsoda samaksa. Konkrētā pieteicējas rīcība norāda uz NKAL 12.panta otrajā un trešajā daļā minēto piespiešanu un nesamērīgu ietekmi, kas rada būtisku patērētāju tiesisko interešu aizskārumu un ekonomiskās rīcības negatīvu ietekmēšanu. Līdz ar to attiecīgā pieteicējas īstenotā komercprakse uzskatāma par

NKAL 12.panta pirmajā daļā norādīto agresīvo komercpraksi, kas atbilstoši NKAL 4.panta otrās daļas 3.punktam atzīstama par negodīgu komercpraksi.

[1.10] Ņemot vērā pakalpojuma raksturu un tā izmantošanas un sniegšanas apstākļus, pieteicējai būtu jānodrošina pietiekami ilgs laiks, lai patērētāji varētu iepazīties ar Noteikumiem un izpildīt tajos noteiktās prasības, tai skaitā apmaksāt pakalpojumu un veikt automašīnas reģistrāciju. Ņemot vērā Noteikumu pieejamību, to pasniegšanas veidu un saturu, kā arī autostāvvietu aprīkojuma, tai skaitā reģistrācijas ierīču izvietojumu, pieejamību, noslodzi un citus objektīvus apstākļus, laika posms, kas patērētājiem nepieciešams, lai iepazītos ar Noteikumiem un izpildītu attiecīgās to prasības, atkarībā no apstākļiem, Centra ieskatā, nevarētu būt īsāks par 5-10 minūtēm.

Pieteicējas rīcība, noraidot praktiski jebkādas patērētāju iegūtos pierādījumus (piemēram, pirkuma čekus, videoreģistratora ierakstus), kas norāda uz līgumsoda piemērošanu tik īsā laika posmā, ka patērētājiem nav bijis iespējams iepazīties ar Noteikumiem un izpildīt tajos noteiktās prasības, vērtējama kā patērētāju nostādīšana būtiski nelabvēlīgā situācijā, vēršot nesamērīgu ietekmi pret patērētājiem.

Pieteicējas īstenotā komercprakse, nenodrošinot patērētājiem pietiekošu laiku, lai varētu iepazīties ar Noteikumiem un izpildīt tajos noteiktās prasības, kā arī saistībā ar minēto, neveicot atbilstošu patērētāju iebildumu un pierādījumu izskatīšanu, uzskatāma par tādu profesionālajai rūpībai neatbilstošu un agresīvu komercpraksi, kas būtiski negatīvi ietekmē patērētāju ekonomisko rīcību. Līdz ar to minētā komercprakse atzīstama par negodīgu komercpraksi.

[1.11] Vērtējot pieteicējai piemērojamās soda naudas apmēru, secināms, ka pieteicējas pārkāpums ir aizskāris daudzu patērētāju tiesiskās intereses, pieteicējas rīcība ir sistemātiska, un tās rezultātā ir attīstījusies patērētāju tiesiskajām interesēm un profesionālajai rūpībai neatbilstoša tirgus prakse. Pieteicējas komercprakses rezultātā patērētājiem tiek vai var tikt radīti zaudējumi, kuru apmērs vērtējams kā ievērojams. Pieteicējas rīcība, nesniedzot Centram pieprasīto un lietas izskatīšanai būtisko informāciju un pierādījumus, atzīstama par atbildību pastiprinošu apstākli.

Pieteicējas pārkāpums ir vērtējams kā sevišķi smags patērētāju kolektīvo interešu pārkāpums. Tādējādi atbilstoši soda naudas piemērošanas mērķim un pamatojumam, kā arī NKAL 15.² panta pirmajā daļā noteiktajam ierobežojumam kopējā soda nauda pieteicējai nosakāma 50 000 *euro* apmērā (5,96 % no 2017.gada neto apgrozījuma – 837 912 *euro*), kas uzskatāms par samērīgu soda naudas apmēru, ņemot vērā pieteicējas izdarīto pārkāpumu, tā raksturu, ietekmi, īpaši ņemot vērā patērētāju kolektīvajām ekonomiskajām interesēm radīto apdraudējumu un nepieciešamību pieteicēju un citus tirgus dalībniekus atturēt no turpmākas šādas komercprakses īstenošanas.

[2] Nepiekrītot Lēmumam, pieteicēja iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā par Lēmuma atcelšanu. Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Noteikumi ir uzskatāmi par pastāvīgu oferti slēgt līgumu ar potenciālajiem autostāvvietas lietotājiem. Pakalpojumu līgums tiek noslēgts atbilstoši Civillikuma 1428., 1535. un 1537.pantam, Noteikumi kļūst saistoši ar brīdi, kad patērētājs ir ie braucis autostāvvietas teritorijā un novietojis tajā transportlīdzekli. Patērētājiem ir nodrošināta iespēja iepazīties ar Noteikumiem jau pirms ie braukšanas autostāvvietas teritorijā. Tāpat Noteikumi pārskatāmā veidā ir izvietoti vairākās vietās autostāvvietu teritorijās, kā arī mobilajās aplikācijās. Autostāvvietās ir izvietotas ceļazīmes, kas izsmelošā veidā norāda autostāvvietas lietošanas kārtību, tajā skaitā ceļa zīme Nr.533 „Maksas stāvvietā”, ko Centrs savos lēmumos jau iepriekš atzinis par pietiekami skaidru un uzskatāmu informēšanu, uz kā pamata patērētājs var pieņemt lēmumu par maksas autostāvvietas neizmantošanu.

Pieteicēja ir izpildījusi patērētāju informēšanas pienākumu pat lielākā mērā, nekā tas ir noteikts un izriet no tiesu prakses un Centra lēmumiem. Noteikumi nav ne slēpti, ne maldinoši, ne arī netaisnīgi. Tādējādi šādos apstākļos uz objektīvu neattaisnotu prasību izpildes kavējumu nav pamata piemērot Centra norādītās 5-10 minūtes.

Turklāt, ja pieteicēja konstatē, ka transportlīdzekļa reģistrācija veikta neilgi pēc transportlīdzekļa novietošanas, tad attiecīgi var tikt konstatēts pamats līgumsoda atcelšanai. Proti, pieteicējas strīdu risināšanas komisijai ir strikti formulētas instrukcijas par to, kādos gadījumos līgumsods ir obligāti atceļams. Minētajās instrukcijās citastarp ir paredzēts, ka līgumsods atceļams, ja kavējums ir piecas minūtes.

[2.2] Pieteicējai kā autostāvvietu uzturētājai ir tiesības noteikt kārtību, kādā šīs autostāvvietas ir izmantojamas, tajā skaitā paredzēt pienākumu reģistrēt autostāvvietas lietošanas sākuma brīdi. Patērētājam tiek piedāvāta izvēle atkarībā no stāvvietas – uzrakstīt stāvēšanas laika sākumu uz papīra lapas un novietot to uz automašīnas priekšējā paneļa redzamā vietā vai reģistrēt stāvēšanas laika sākumu *Mobilly* aplikācijā vai tirdzniecības centra automātā. Centra piedāvājums reģistrēt autostāvvietas lietošanas sākuma brīdi ar pirkuma čekiem vai citiem veikala darījuma dokumentiem nav pareizs, jo šie pierādījumi var apliecināt tikai laiku, kad transportlīdzekļa vadītājs (vai cita persona, kas veikusi darījumu) atradās veikalā, nevis novietoja transportlīdzekli stāvvietā.

[2.3] Ņemot vērā pieteicējas īstenotās saimnieciskās darbības būtību, līgumsods ir atzīstams par vienīgo saistību pastiprināšanas veidu, kas konkrētajās tiesiskajās attiecībās varētu tikt piemērots. Pieteicējai ir tiesības nodrošināt pienācīgu autostāvvietu darbību, veicinot transportlīdzekļu dinamisku kustību un brīvu stāvvietu esamību, ierobežojot ilgstošu neapmaksātu transportlīdzekļu stāvēšanu.

[2.4] Centrs nav ņēmis vērā, ka pieteicēja jau iepriekš par saistību nepienācīgu izpildi nepiemēroja līgumsodu, kas pārsniedz Civillikuma 1716.panta trešajā daļā pieļaujamās 10%. Tādējādi nav pamata izvērtēt samērīgumu pieteicējas piemērotajam līgumsodam par saistību nepienācīgu izpildi, bet gan par saistību neizpildi vispār.

[2.5] Vismazākais līgumsods 11 *euro* nespēj efektīvi pildīt pārkāpuma novēršanas funkciju. Lielāka līgumsoda apmērs (piemēram, 35 *euro*) ir noteikts un saglabāts, pamatojoties uz rūpīgu apstākļu analīzi, un tas ir attaisnojošs, jo spēj ietekmēt pakalpojumu saņēmēju rīcību, atturot tos no pārkāpumiem. Turklāt tiesu praksē ir izskatītas vairākas lietas, kurās vērtēts līgumsods par autostāvvietas pakalpojumiem. Tiesa lietā Nr.A420374112 ir atzinusi autostāvvietas pakalpojumiem raksturīgās īpašās pazīmes par tādām, kas pieļauj proporcionāli lielāka līgumsoda piemērošanu. Piemēram, līgumsods 25 *euro* netieši ticis atzīts par atbilstošu godīgai darījuma praksei.

Proportcionāli lielāks līgumsods attiecībā pret autostāvvietas pakalpojumu maksu ir noteikts arī, piemēram, pašvaldības saistošajos noteikumos par pārkāpumiem maksas autostāvvietās, Ministru kabineta noteikumos par pārkāpumiem sabiedriskajā transportā, kā arī Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā.

[2.6] Tas, ka patērētājiem ir tiesības vērsties ar sūdzību par piemēroto līgumsodu pie pieteicējas, nekādā veidā nemazina patērētāju tiesību aizsardzību. Pieteicēja ir ieinteresēta nodrošināt iespējami objektīvu sūdzību izskatīšanas procedūru, lai nepārkāptu saistošo tiesisko regulējumu. Tāpat nelabvēlīga pieteicējas lēmuma gadījumā patērētājam ir tiesības aizsargāt savas tiesiskās intereses vispārējās jurisdikcijas tiesā, kas tāpat kā administratīvā pārkāpuma gadījumā nodrošina objektīvu lietas izskatīšanu. Tādējādi ir apstrīdams Lēmumā norādītais pamatojums tam, kādēļ konkrētais gadījums cita starpā nevar tikt salīdzināts ar publiskajās tiesībās noteikto regulējumu.

[2.7] Centrs pieļāva kļūdu un nekonstatēja, ka uz Lēmuma pieņemšanas brīdi Noteikumos nebija ietverta norma, kas paredzēja iespēju piemērot atkārtotu līgumsodu. Turklāt praksē atkārtots līgumsods nav ticis piemērots.

[2.8] Pieteicēja bija sniegusi skaidrojumu un aprēķinu, tajā skaitā 2016. un 2017.gada finanšu datus par izmaksām, kas rodas nemaksātāju dēļ, tomēr Centrs to nav ņēmis vērā. Pieteicējas piemērotais līgumsods ir samērīgs, salīdzinot to ar Igaunijas un Lielbritānijas praksi.

[2.9] Pieteicējas strīdu risināšanas komisija laika periodā no 2017.gada 1.janvāra līdz 2018.gada 28.novembrim, izskatot sūdzības par piemēroto līgumsodu, 22,95% gadījumu nolēma atcelt līgumsodu un 18,3% gadījumu samazināt līgumsodu. Šādus datus nevar uzskatīt par sistemātisku atteikšanos samazināt vai atcelt piemēroto līgumsodu.

Vairākas pieteicējas sniegtās atbildes uz patērētāju sūdzībām pēc to vizuālās formas ir līdzīgas, tomēr tas nekādā veidā nerada pamatu apgalvojumam, ka pieteicēja neizskata katru gadījumu individuāli vai neizvērtē faktiskos apstākļus. Pieteicēja regulāri pieņem patērētājiem labvēlīgus lēmumus, un šo lēmumu skaits nevar tikt kvalificēts tikai kā atsevišķi gadījumi. Apgalvojums, ka Centrs saņem lielu iebildumu skaitu, nevar tikt pieņemts kā objektīvs arguments, lai pamatotu trūkumu esību pieteicējas nodrošinātajā sūdzību izskatīšanas procesā. Pieteicēja saimnieciskās darbības ietvaros sniedz pakalpojumus salīdzinoši lielam patērētāju skaitam, ko atzīst arī Centrs.

[2.10] Autostāvvietu pakalpojumiem nav izstrādātas vienotas vadlīnijas un nav sagatavots labās prakses apkopojums. Centrs pat nav mēģinājis konkretizēt Lēmumā vispārātzīto godīgo tirgus praksi autostāvvietu pakalpojumu jomā. Centrs Lēmumā nav piemērojis vidusmēra (saprātīga) patērētāja testu, kā arī nav pamatojis to, vai un kādā veidā pieteicēja ir negatīvi ietekmējusi patērētāju ekonomisko rīcību. Secīgi Lēmumā nav pamatoti piemērot NKAL normas par profesionālajai rūpībai neatbilstošu un agresīvu komercpraksi. Šajā sakarā arī pieļauts būtisks procesuāls pārkāpums, nenoskaidrojot konkrētu vidusmēra patērētāju grupu.

[2.11] Pieteicējai ir tiesības saistību izpildes (līgumsoda) samaksas nolūkā veikt normatīvajos aktos atļautās darbības un piesaistīt parāda piedziņas pakalpojumu sniedzējus. Nevienā normatīvajā aktā nav noteikts aizliegums parāda atgūšanai izmantot attiecīgos pakalpojumu sniedzējus. Turklāt Centrs patērētājam adresētā atbildē ir atzinis pieteicējas tiesības izmantot parāda piedzinējus, lai tādējādi ārpus tiesībsargāšanas kārtībā nodrošinātu līgumsoda samaksu (piemēram, Centra 2017.gada 11.maija vēstule Nr.3.2.-1/3060/K-62).

[2.12] Konkrētajā gadījumā ietekme uz vidusmēra patērētāja izvēli vai rīcību nav konstatējama, un Centrs vispār nav veicis attiecīgu izvērtējumu šādas ietekmes konstatēšanai. Tādējādi nav pamata pret pieteicēju celt iebildumus saistībā ar agresīvas komercprakses īstenošanu. Centrs Lēmumā nav pietiekami skaidri pamatojis, kādā veidā pieteicējas darbībās ir konstatējamas agresīvās komercprakses pazīmes.

[2.13] Centrs pēc būtības izvērtēja līguma (noteikumus par līgumsodu) tiesiskumu, atzina līgumu par prettiesisku un uzlika par pienākumu attiecīgos līguma noteikumus vairs nepiemērot. Pieteicējas ieskatā šāda pienākuma uzlikšana ir pielīdzināma līguma noteikumu atzīšanai par spēkā neesošiem, kas acīmredzami pārsniedz Centra kompetenci.

Normatīvajos aktos ir nodalīta Centra kā izpildvarai piederīgas uzraudzības iestādes kompetence un tiesu institūciju kā tiesu varai piederīgu iestāžu kompetence. Senāta Civillietu departaments ir atzinis, ka jautājumā par netaisnīgiem līguma noteikumiem un to spēkā esamību Centram nav tiesību aizstāt tiesu. Arī pats Centrs ir atzinis, ka tas nav kompetents izvērtēt līgumsoda tiesiskumu.

[2.14] Centrs Lēmumā ir atsaucies uz neobjektīviem avotiem (informāciju interneta vietnē: www.sudzibas.lv, e-pastiem (nav parakstīti), mutvārdos izteiktiem iesniegumiem, kas nav noformēti rakstveidā), nav uzklaušījis pieteicēju, kas novedis pie nepareiza rezultāta, kā arī Lēmuma rezolutīvās daļas 1.punktā ir uzlicis neskaidru tiesisko pienākumu.

Centrs secinājumu par to, ka pieteicēja līgumsodu piemēro nesamērīgi īsā laikā, balstījis uz viena patērētāja iesniegtu informāciju no video reģistratora – ierīces, kuras datus (laika iestatījumu precizitāti) ir apstrīdējusi pieteicēja, uzskatot ierīci par neverificētu. Centrs, nepārbaudot ierīces datu precizitāti, nav tiesīgs apgalvot, ka pieteicēja piemēro līgumsodus nesamērīgi īsā laikā pēc pārkāpuma. Tas savukārt ir uzskatāms par procesuālu pārkāpumu, jo iestāde savus secinājumus ir balstījusi uz neobjektīviem datiem, kas nevar tikt atzīti par pierādījumu.

[2.15] Centrs nepamatoti noteicis informācijas nesniegšanu kā atbildību pastiprinošu apstākli, jo tas nav norādīts NKAL 15.² panta otrajā daļā. Turklāt no lietas materiāliem izriet, ka pieteicēja nav kavējusi administratīvā procesa virzību. Pieteicēja iespēju robežās centās sniegt atbildes uz visiem Centra informācijas pieprasījumiem. Pieteicējas lūgums pagarināt termiņu informācijas sniegšanai nevar tikt uzskatīts par apzinātu informācijas nesniegšanu. Ja Centrs nesaņēma no pieteicējas pieprasīto informāciju, tam vajadzēja uzlikt pieteicējai administratīvo sodu.

[2.16] Centrs ignorē apstākli, ka pieteicēja samazinājusi 60 *euro* līgumsodu un vairs šādā apmērā to nepiemēro. Pieteicēja arī mainījusi Noteikumus autostāvvietās, izslēgusi atsevišķus punktus, atcēlusi jau apmaksātus līgumsodus un atgriezusi naudu patērētājiem pēc Centra norādījuma, pārprogrammējusi reģistrācijas kioskus, izvietojusi papildu informāciju. Pieteicēja vērtē strīdu risināšanas komisijas darbu, uzlabo pakalpojumu saņēmēju apkalpošanas kvalitāti, veic darbinieku apmācības. Autostāvvietās, kur konstatēta klientu rindu veidošanās, izvietots papildu reģistrācijas kiosks, savukārt autostāvvietās, kur konstatēti iebildumi par zīmju nepietiekamību, izvietotas papildu zīmes. Atsevišķās autostāvvietās pagarināts bezmaksas lietošanas laiks un pilnveidota iespēja izmantot *Mobilily* aplikāciju. Pieteicēja tiešsaistē uzrauga kontrolieru darbu, lai nepieļautu negodprātīgas darbības un nepamatotu līgumsodu piemērošanu. Tādējādi nav pamatots arguments, ka pieteicēja nav labprātīgi mainījusi un pilnveidojusi savu komercpraksi.

[3] Centrs paskaidrojumā pieteicējas pieteikumu uzskata par nepamatotu un noraidāmu, pamatojoties uz Lēmumā norādīto argumentu pamata, papildus norādot turpmāk minēto.

[3.1] Pieteikumā izdarītie secinājumi nav pamatoti, argumentēti un vērtēti, ņemot vērā speciālās normatīvo aktu prasības, kas attiecas uz tiesiskajām attiecībām ar patērētājiem. Pieteikumā minētās atsauces uz tiesu praksi nav vērtējamas kā atsauksšanās uz patērētāju līgumtiesību jomā nostiprināto un aktuālo tiesu praksi.

[3.2] Pieteikuma 1.1.punktā minētie argumenti par Noteikumu pārskatāmību un informācijas pieejamību autostāvvietās neietekmē Lēmumā secināto, jo par minētajiem argumentiem Centrs pēc būtības nav iebildis Lēmumā.

[3.3] Pieteikumā minētie iebildumi par pieteicējas noteikto reģistrācijas kārtību bezmaksas autostāvvietas izmantošanai neatbilst patiesībai. Lēmuma 23.–24.lapaspusē ir sniegts vērtējums pieteicējas rīcībai, piemērojot līgumsodu pretēji tā mērķim, kā arī skaidrojums, kādēļ patērētājam pamatoti ir nepieciešams laiks, lai iepazītos ar Noteikumiem un izpildītu tajos paredzētās darbības, tostarp vērtējums pieteicējas rīcībai, nenodrošinot minēto laiku un neveicot patērētāju sūdzību izskatīšanu pēc būtības.

[3.4] Līgumsodu nevar piemērot, aizskarot patērētāju tiesiskās intereses. Līgumsoda automātiska piemērošana pret patērētājiem, tai skaitā pretēji tā tiesiskajai un ekonomiskajai jēgai, ir vērtējama kā profesionālajai rūpībai neatbilstoša komercprakse, kas būtiski negatīvi ietekmē patērētāja ekonomisko

rīcību. Pieteicējai kā komersantam un privāttiesiska patērētāja līguma pusei katrā konkrētā gadījumā ir jāvērtē patērētāju sniegtie paskaidrojumi un iesniegtie pierādījumi, kas apliecina līgumsoda piemērošanu pretēji tā mērķim.

[3.5] Pieteikumā minētie argumenti par reģistrēšanās pienākuma nozīmību un pamatotību ir vienpusēji vērsti uz pieteicējas interesēm, neņemot vērā patērētāju tiesības uz taisnīgiem līguma noteikumiem un vienlīdzības principu. Argumenti par kontrolieru darbu atvieglošanu, samaksas saņemšanu par īpašuma izmantošanu, vienvērtīgu pieteicējas apsaimniekoto autostāvvietu apsaimniekošanu praksē nevar būt par attaisnojumu tam, lai patērētājiem automātiski un sistemātiski piemērotu normatīvajiem aktiem neatbilstošu un netaisnīgu līgumsodu.

[3.6] Pieteicēja neņem vērā speciālās normatīvo aktu prasības, kuras attiecas uz tiesiskajām attiecībām ar patērētājiem un kuras uzskatāmas par būtiskām kontekstā ar Lēmumā vērtētajiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem. Lēmumā secinātais nevar tikt skatīts tikai Civillikuma normu tvērumā jeb atrauti no PTAL 6.panta trešās daļas 4.punktā noteiktajām prasībām par līgumsoda proporcionalitāti, kā arī nevērtējot attiecīgās pieteicējas rīcības ietekmi uz patērētāju kā mazāk aizsargāto tirgus dalībnieku.

[3.7] Līgumsods nedrīkst būt automātisks un sistemātisks ieņēmumu un peļņas gūšanas līdzeklis, turklāt tāds, kas tiek izmantots pretēji pašas pastiprinātās saistības galvenajai jēgai un mērķim, tai skaitā, par īslaicīgu autostāvvietas izmantošanu, sodot patērētājus, kuru interesēs pieteicējai būtu jānodrošina brīvas autostāvvietas un dinamiska kustība pie tirdzniecības centriem.

[3.8] Centrs ir konstatējis, ka visbiežāk patērētājiem piemērotais līgumsods ir 35 *euro*. Lietas ietvaros sniegtais pieteicējas viedoklis liecina, ka mazāka apmēra līgumsodu pieteicēja nepiekrīt īstenot. Pieteicēja nav iesniegusi objektīvi izvērtējamus pierādījumus tam, ka mazāka apmēra, piemēram, 11 *euro* līgumsods būtu mazāk efektīvs. Patērētāju sākotnēja brīdināšana, kā arī maza apmēra līgumsodi, tai skaitā tādi, kuru apmērs ir mazāks par 11 *euro*, spētu efektīvi nodrošināt Noteikumu ievērošanas funkciju pieteicējas apsaimniekotajās stāvvietās, kuras patērētājiem tiek piedāvātas bez maksas. Obligāti līgumsoda apmēra noteikšanas kritēriji, kuri papildus Civillikuma normām par līgumsodu ir attiecināmi uz privāttiesiskajām līgumiskajām attiecībām ar patērētājiem, ir norādīti PTAL 6.panta trešās daļas 4.punktā.

[3.9] Lietā konstatēts, ka pieteicējas īstenotā negodīgā komercprakse ir saistīta galvenokārt ar Civillikuma 1716.panta otrās daļas un PTAL 6.panta trešās daļas 4.punkta prasību pārkāpšanu. Taču Noteikumu saturs liecina, ka Civillikuma 1716.panta trešās daļas prasībām neatbilstoši līguma noteikumi patērētājiem tiek piedāvāti un var tikt piemēroti, savukārt PTAL 6.panta pirmā daļa šādas situācijas aizliedz.

[3.10] Centrs nav aizliedzis pieteicējai līgumos iekļaut normas par līgumsodu, taču nepārprotami ir iebildis pret pieteicējas izstrādāto un patērētājiem piedāvāto un piemēroto Noteikumu netaisnīgo raksturu. Ja noteikumi ir netaisnīgi, tos nedrīkst piedāvāt un piemērot tiesiskajās attiecībās ar patērētājiem.

[3.11] Spriedums lietā Nr.A420374112 nav attiecināms uz konkrēto administratīvo lietu. Minētajā lietā veiktais vērtējums ir saistīts ar citas personas

rīcību, atbilstoši citām pakalpojumu sniegšanas situācijām, cita tiesiska regulējuma un citas uzraudzības prakses apstākļos (pirms Civillikuma līgumsoda regulējuma grozījumu spēkā stāšanās). Centrs nekad nav radījis pieteicējai tiesisko palāvību, ka tās noteiktie līgumsodi būs uzskatāmi par godīgai tirgus praksei atbilstošiem. Turklāt pieteicējas biežāk piemērotā līgumsoda apmērs būtiski pārsniedz tās norādīto līgumsodu 25 *euro* apmērā. Pieteicēja nav spējusi pamatot tās piemērotā līgumsoda apmēru, kā to paredz PTAL 6.panta trešās daļas 4.punkts.

[3.12] Pieteicēja nevar sevi salīdzināt ar personām un institūcijām, kuras, pildot publisko tiesību iestāžu funkcijas vai to deleģējumu, ir tiesīgas piemērot attiecīgo publisko tiesību vai attiecīgā deleģējuma jomā normatīvajos aktos noteiktās sankcijas, tai skaitā rīkojoties kā patērētāju „sodītājs”, kurš, tai skaitā par nenozīmīgiem pārkāpumiem un patērētāju neuzmanību, sistemātiski piemēro liela apmēra līgumsodu, nespējot pamatot tā atbilstību normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, nedodot pienācīgas iespējas patērētājiem iebilst un pēc būtības risināt strīdus par pieteicējas piemēroto līgumsodu, kā arī nenodrošinot patērētājiem iespēju izpildīt pašas pieteicējas izvirzītās prasības.

[3.13] Senāta Civillietu departamenta 2015.gada 30.septembra spriedumā lietā Nr.SKC-219 tiesa norāda uz līgumsoda samērīguma kritēriju vērtējumu, kurā tiesas norādītie apstākļi ir līgumiskā pārkāpuma laika posms un pārkāpuma radītās sekas. Savukārt pieteicēja, piemērojot patērētājiem līgumsodu, nevērtē ne attiecīgo līgumisko pārkāpumu būtiskumu, ne to izdarīšanas laiku, ne konkrētās rīcības rezultātā radītās tiešās ekonomiskās sekas, ne līgumsoda piemērošanas atbilstību tā jēgai un mērķim.

[3.14] Rīgas apgabaltiesas Civillietu kolēģijas 2015.gada 10.augusta spriedums civillietā Nr.C33256514 konkrētajā gadījumā nav piemērojams, jo tiesa nav vērtējusi līgumsoda atbilstību patērētāju tiesību reglamentējošo aktu prasībām. Arī Alūksnes rajona tiesas 2017.gada 17.maija spriedumā lietā Nr.C30410217 nav vērtētas patērētāju līguma noteikumos piemērojamās prasības.

[3.15] Lietā ir konstatēti Noteikumi, kuri paredz līgumsoda piemērošanu atkārtoti. Konkrētajā gadījumā Centrs pieteicējas īstenoto komercpraksi vērtēja kā kompleksu pieteicējas rīcību, līdz ar to faktam, ka uz Lēmuma pieņemšanas brīdi Noteikumos vairs nav ietverta norma par atkārtota līgumsoda piemērošanu, konkrētajā gadījumā nav būtiski izšķirošas nozīmes, un tas neietekmē Lēmumā secināto.

[3.16] Atbilstoši normatīvajos aktos un Eiropas Savienības Tiesas praksē secinātajam tiesai un uzraudzības iestādei, konstatējot patērētājam piedāvātus vai piemērotus netaisnīgus līguma noteikumus, ir pienākums nodrošināt, lai tie nebūtu saistoši nevienam patērētājam, panākot tā pilnīgu atcelšanu un izslēgšanu no līguma noteikumiem.

[3.17] Pieteicējas apgalvojumi par tās piemērotā līgumsoda vērtēšanu salīdzinājumā ar citās Eiropas Savienības dalībvalstīs piemēroto līgumsodu nav saistāmi ar konkrēto lietu. Attiecīgie pieteicējas pakalpojumi tiek sniegti Latvijas patērētājiem privāttiesisko attiecību jomā Latvijas pakalpojumu tirgū, un to atbilstība ir vērtējama atbilstoši Latvijas tiesību sistēmas prasībām.

[3.18] Neskatoties, ka pieteicēja ir izveidojusi sūdzību izskatīšanas komisiju, tā darbojas tikai un vienīgi atbilstoši pašas pieteicējas noteiktiem uzdevumiem, mērķiem un interesēm, praktiskā veidā nenodrošinot taisnīgu patērētāju iebildumu izskatīšanu. Pieteicēja ir gan līgumsoda piemērotāja, gan vērtētāja pašas organizētās komisijas ietvaros. Pieteicēja praktiski visos Centram zināmajos gadījumos atsaka līgumsoda atcelšanu vai samazināšanu, sniedz vienveidīgas tipveida atbildes, kā arī daudzos gadījumos nodod neapmaksāto līgumsoda piedziņu ārpustiesas parādu atgūšanas pakalpojumu sniedzējiem, nostādot patērētājus apgrūtinošā un no pušu tiesiskās vienlīdzības viedokļa būtiski neizdevīgā stāvoklī.

[3.19] Finansiāla rakstura informācija par līgumsoda piemērošanu, atcelšanu un samazināšanu administratīvās lietas izskatīšanas gaitā netika sniegta, līdz ar to, pieņemot Lēmumu, to nebija iespējams vērtēt. Tomēr no šīs informācijas konstatējams, ka iebildumus par pieteicējas rīcību līgumsoda kontekstā ir izteikuši daudz vairāk patērētāju, nekā tas ir konstatēts Lēmumā. Līdz ar to pieteicējas īstenotās komercprakses apmērs praksē ir būtiski lielāks.

[3.20] Lēmumā nav minēts, ka interneta vietnē *www.sudzibas.lv* sniegtā informācija un atsauksmes ir vērtējamas kā objektīvs avots pārkāpuma konstatēšanai. Minētā vietne ir informatīvs avots, kurā ietvertā informācija norāda uz pieteicējas īstenotās komercprakses neatbilstību normatīvo aktu prasībām. Vietnē ietvertā informācija var raksturot pieteicējas vērtējumu no patērētāju viedokļa un var norādīt uz tirgus vai tā dalībnieku reputācijas problēmām. Tādējādi vietni var uzskatīt par noteikta veida problemātiku raksturojošu informācijas avotu. Lai pirmšķietami konstatētu patērētāju kolektīvo interešu aizskārumu, pietiek tikai ar dažiem saņemtajiem iesniegumiem un/vai elektroniskā pasta veidā saņemtām patērētāju sūdzībām par pieteicējas rīcību. Noteikumi ir izvietoti un piedāvāti patērētājiem publiskā vidē (pieteicēja autostāvvietās) un ir pieejami jebkuram patērētājam, neatkarīgi no tā, vai viņš ir uzskatāms par potenciālo pieteicējas klientu vai klientu, kurš jau ir izmantojis pieteicējas pakalpojumu un pretenziju/iebildumu gadījumā vērsies Centrā ar attiecīgu iesniegumu par pieteicējas prettiesisko rīcību.

[3.21] Lai konstatētu profesionālajai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, nav jābūt izstrādātām vienotām vadlīnijām vai padziļināti veiktai izpētei. Centrs, ņemot vērā 2013.gada 20.jūnija grozījumus Civillikumā un 2015.gada 28.maija grozījumus PTAL, 2018.gada 24.aprīlī ir pieņēmis Centra vadlīnijas Nr.3 „Vadlīnijas par nokavējuma procentu un līgumsoda piemērošanu ar patērētājiem noslēgtajos līgumos”, kuras ir piemērojamas arī autostāvvietu pakalpojumu sniegšanas jomā. Minētās vadlīnijas ir izmantojamas, lai saņemtu Centra skaidrojumu arī par normatīvo aktu prasībām attiecībā uz autostāvvietu pakalpojumu sniegšanas jomā piemērojamajiem līgumsodiem.

[3.22] Centrs nav apšaubījis pieteicējas tiesības saistību izpildes nolūkā veikt normatīvajos aktos atļautās darbības parāda atgūšanai, izmantojot parāda piedziņas pakalpojumu sniedzējus. Pieteicējas piedāvātie un tiesiskajās attiecībās ar patērētājiem piemērotie Noteikumi daļā par līgumsodu nav spēkā no līguma noslēgšanas brīža, bet līgums paliek spēkā tiktāl, ciktāl netiek piemēroti par

netaisnīgiem atzītie līguma noteikumi. Tas nozīmē, ka patērētājiem, kuriem pirms un pēc Lēmuma pieņemšanas piemēroti tādi līguma noteikumi, kuri par netaisnīgiem atzīti Lēmumā, tie ir atzīstami par spēkā neesošiem pilnībā, savukārt ar tiem pamatotais līgumsods ir atceļams, nevis samazināms. Līdz ar to pieteicēja nav tiesīga šādu līgumsodu pilnā apmērā vai kādā tā daļā nodot piedziņai parādu ārpustiesas atgūšanas pakalpojumu sniedzējam.

[3.24] Atbilstoši NKAL 15.panta astotajai daļai, konstatējot negodīgas komercprakses īstenošanu, Centrs ir tiesīgs izdot administratīvo aktu, pieņemot vienu vai vairākus lēmumus, kas vērsti uz konkrētu pārkāpumu novēršanu, to turpmāku nepieļaušanu un soda naudas piemērošanu negodīgas komercprakses īstenošanai.

Būtiski ir nošķirt Centra darbību patērētāju kolektīvo interešu aizsardzības jomā no Centra darbības patērētāju individuālā civiltiesiskā strīda ar pakalpojuma sniedzēju gadījumā. Patērētāju sniegto informāciju, tai skaitā par pieteicējas rīcību, piemērojot nesamērīgu līgumsodu, nerisina patērētāja sūdzību atbilstošā veidā un nepildot citas patērētāja prasības, kuras pamatotas ar tiesību aktiem vai līgumiem, Centrs ir tiesīgs vērtēt, izdodot administratīvo aktu vai veicot tā piespiedu izpildes darbības.

[3.25] Pieteicēja iestādē tika uzklautā vairākkārt. Pieteicējai bija iespēja paust savu viedokli gan par līgumsoda (tostarp atkārtota) piemērošanu, gan arī par pieteicējas organizēto komercpraksi kopumā. Arī individuālo iesniegumu ietvaros Centrs vairākas reizes pieprasījis pieteicējai sniegt skaidrojumus par to, kādā veidā pieteicēja katrā konkrētajā gadījumā piekrīt risināt strīdu ar patērētāju, atceļot vai samazinot piemēroto līgumsodu.

[3.27] Centra pieprasītajai informācijai un pierādījumiem bija būtiska nozīme konkrētajā lietā. Pieteicējas rīcība, nesniedzot pieprasīto informāciju, ir atzīstama par atbildību pastiprinošu apstākli, kas norāda uz lietas izskatīšanas kavēšanu un kompetentās iestādes likumīgo prasību nepildīšanu.

[4] Pieteicēja iesniedza tiesā pieteikuma papildinājumus, norādot, ka Centrs nav tiesīgs atsaukties uz tādiem gadījumiem, kuros patērētāji bija labprātīgi samaksājuši līgumsodu, nebija iesnieguši pretenzijas pieteicējai, kā arī nebija vērsušies ar prasības pieteikumiem vispārējās jurisdikcijas tiesā.

Pieteicēja arī atsaukusies uz tiesu spriedumiem, kas noteic, ka pieteicējas vērsšanās pie ārpustiesas parāda piedzinēja neaizskar patērētāja tiesības, kā arī, ka līgumsods 35 *euro* apmērā ir samērīgs. Pieteicēja arī norādījusi, ka Senāta Administratīvo lietu departaments 2019.gada 13.augusta spriedumā lietā Nr.SKA-243 ir norādījis atziņas, kas būtu jāņem vērā arī šajā lietā saistībā ar komersanta tiesībām piemērot līgumsodu nepienācīgas līguma izpildes gadījumos.

Pieteicēja sniegusi arī vispārīgu informāciju, lai izgaismotu, kāda ir vispārpieņemtā prakse līgumsodu piemērošanā maksas autostāvvietu pakalpojumu jomā.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2020.gada 24.aprīļa spriedumu pieteicējas pieteikums noraidīts. Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Lietā nepastāv strīds, ka pieteicēja, patērētājiem piedāvājot autostāvvietu pakalpojumus, ir tiesīga izdot noteikumus, kas ir saistoši apmeklētājiem. Netiek apšaubīts, ka, ievērojot Civillikuma 1428.pantu, automašīnas novietošana pieteicējas autostāvvietās tiek uzskatīta par automašīnas valdītāja (pakalpojuma saņēmēja) akceptu pieteicējas paustajam piedāvājumam. Nav arī strīda, ka pieteicējas rīcība, slēdzot ar patērētājiem līgumus par pakalpojumu sniegšanu, piemērojot un piedzenot Noteikumos norādīto līgumsodu, kā arī veicot patērētāju sūdzību un iebildumu izskatīšanu, ir uzskatāma par komercpraksi NKAL 1.panta pirmās daļas 2.punkta izpratnē, kā arī atbilstoši NKAL 1.panta pirmās daļas 1.punktam pieteicēja ir atzīstama par komercprakses īstenotāju.

Tāpat nav strīda, ka autostāvvietas īpašniekam ir legītīma interese iekasēt maksājumus no transportlīdzekļiem, kas autostāvvietā uzturas, pārsniedzot bezmaksas vai apmaksāto stāvvietas lietošanas laiku, un gadījumā, ja īres līgumā paredzētā autostāvvietas īres priekšapmaksā nav veikta vai bezmaksas vai apmaksātais autostāvvietas lietošanas termiņš notecējis, stāvvietas īpašniekam ir tiesības iekasēt līgumsodu konkrētā naudas izteiksmē atbilstoši Civillikuma 1716.panta otrajai daļai.

[5.2] NKAL 4.panta pirmā daļa noteic, ka negodīga komercprakse ir aizliegta. Minētā panta otrā daļa noteic, ka komercprakse ir negodīga, ja iestāties vismaz viens no šādiem nosacījumiem:

1) tā neatbilst profesionālajai rūpībai un būtiski negatīvi ietekmē vai var būtiski negatīvi ietekmēt tāda vidusmēra patērētāja vai tādas patērētāju grupas vidusmēra pārstāvja ekonomisko rīcību attiecībā uz precī vai pakalpojumu, kam šī komercprakse adresēta vai ko tā skar;

2) tā ir maldinoša;

3) tā ir agresīva.

Pieteicējai piemērots naudas sods par to, ka tās darbībās konstatētas NKAL 4.panta otrajā daļā minētās negodīgās komercprakses pazīmes, un tā pārkāpusi NKAL 4.panta pirmajā daļā noteikto negodīgas komercprakses īstenošanas aizliegumu no 2017.gada 1.janvāra līdz 2018.gada 28.novembrim. Pārmests, ka pieteicēja, izstrādājot Noteikumus un īstenojot tiesiskās attiecības ar patērētājiem, nav nodrošinājusi atbilstošu normatīvo aktu prasību ievērošanu, kā arī nav pievērsusi īpašu uzmanību veikto darbību atbilstībai profesionālās rūpības prasībām, risinot patērētāju sūdzības un iebildumus, tā rezultātā negatīvi ietekmējot patērētāju ekonomisko rīcību. Izskatāmajā lietā ir strīds:

1) par pieteicējai piemērotā līgumsoda apmēru;

2) par pieteicējas rīcību, kas saistīta ar patērētāju iesniegto iebildumu objektīvu un taisnīgu izskatīšanu;

3) par pieteicējas piešķirto laiku, lai patērētāji varētu iepazīties ar Noteikumiem un izpildīt tajos noteiktās prasības, tai skaitā apmaksāt pakalpojumu un veikt automašīnas reģistrāciju reģistrācijas kioskā.

[5.3] No NKAL 14.panta un 15.panta pirmās daļas izriet, ka tieši Centra kompetencē ir patērētāju kolektīvo interešu aizsardzība pret tiem īstenotu negodīgu komercpraksi.

Ņemot vērā PTAL 25.panta ceturtais daļas 6.punktā, NKAL 15.panta astotās daļas 2. un 5.punktā norādīto, secināms, ka Centra kompetencē ir patērētāju tiesību ievērošanas uzraudzība un pieteicējas piedāvāto un piemēroto līgumu noteikumu vērtējums atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

[5.4] PTAL 6.panta trešās daļas 4.punkts noteic, ka līguma noteikums, kuru līgumslēdzējas puses savstarpēji nav apspriedušas, ir netaisnīgs, ja tas pretēji labticīguma prasībām rada būtisku neatbilstību līgumā noteiktajās līgumslēdzēju pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam. Par netaisnīgiem līguma noteikumiem uzskatāmi noteikumi, kas uzliek patērētājam, kurš neizpilda vai nepienācīgi izpilda līgumsaistības, neproporcionāli lielu līgumsodu vai citu kompensāciju par līgumsaistību neizpildi vai nepienācīgu izpildi salīdzinājumā ar līgumsaistību neizpildīšanas vai nepienācīgas izpildīšanas radīto zaudējumu vai ņemot vērā citus apstākļus.

No lietas materiāliem izriet, ka Centrs ir vērtējis patērētāju sūdzības, pieteicējai patērētājiem piemērojot līgumsodus par neatbilstošu pieteicējas apsaimniekoto autostāvvietu izmantošanu. Kā izriet no Lēmuma, un par ko arī nav strīda, visbiežāk konstatētā līgumsoda apmērs ir 35 *euro* (gan līguma pilnīgas, gan nepilnīgas pildīšanas situācijās).

Centra ieskatā pieteicēja pret patērētājiem ir vērsusi negodīgu komercpraksi, patērētājiem piedāvājot vai piemērojot normatīvajiem aktiem neatbilstošus un netaisnīgus līguma noteikumus par līgumsodu:

- 1) kura apmērs nepienācīgas pildīšanas situācijās pārsniedz 10% no patērētāja neapmaksātās pakalpojuma maksas;
- 2) kura apmērs pilnīgas nepildīšanas situācijās ir neproporcionāli liels;
- 3) kura piemērošana pilnīgas nepildīšanas situācijās tiek veikta atkārtoti vai pieaugošu maksājumu veidā.

[5.5] Par pieteicējas piemēroto līgumsodu nepienācīgas pildīšanas situācijās tiesa norādījusi turpmāk minēto.

Civillikuma 1716.panta trešā daļa noteic, ka līgumsods, kurš piemērots nepienācīgas pildīšanas situācijās, var tikt noteikts atkārtoti, bet nedrīkst pārsniegt 10% no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra. Vērtējot līgumsoda samērīgumu nepienācīgas pildīšanas situācijās līdzīgā lietā, Senāta Administratīvo lietu departaments, atsaucoties uz Eiropas Savienības tiesas spriedumiem (2013.gada 14.marta spriedumu lietā „*Mohamed Aziz v. Caixa d'Estalvis de Catalunya, Tarragona i Manresa (Catalunyacaixa)*”, C-415/11, ECLI:EU:C:2013:164, 2012.gada 15.marta spriedumu lietā „*Jana Pereničova, Vladislav Perenič v. SOS financ spol. s. r. o. Okresny sud Prešov*”, C-453/10, ECLI:EU:C:2012:144, 2014.gada 16.janvāra spriedums lietā „*Constructora Principado SA v. José Ignacio Menéndez Alvarez Audiencia Provincial de Oviedo*“, C-226/12, ECLI:EU:C:2014:10) un Padomes 1993.gada 5.aprīļa direktīvu 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos, norādījis, ka tiesai ir jāpievēršas konkrēto tiesisko attiecību izvērtējumam, kas pastāv starp

patērētājiem un pieteicēju. Senāts norādījis, ka gadījumā, ja īres līgumā paredzēta autostāvvietas īres priekšapmaksā nav veikta vai bezmaksas vai apmaksātais autostāvvietas lietošanas termiņš notecējis, stāvvietas īpašniekam ir tiesības iekasēt līgumsodu konkrētā naudas izteiksmē (Civillikuma 1716.panta otrā daļa), ievērojot Civillikuma 1717.pantā noteikumus (līgumsodam jābūt samērīgam un atbilstošam godīgai darījuma praksei), kā arī PTAL 6.panta trešās daļas 4.punktu (nedrīkst uzlikt patērētājam, kurš nepilda vai nepienācīgi izpilda līgumsaistības neproporcionāli lielu līgumsodu, salīdzinājumā ar līgumsaistību neizpildīšanas radīto zaudējumu).

Respektīvi, ja līgumsods ir vispārīgi paredzēts kā noteikta summa par dažāda veida pārkāpumiem, nepadarot tā apmēru atkarīgu no līguma pārkāpuma veida, smaguma un ilguma, līgumsoda nesamērīgums konstatējams jau tad, ja tas būtu nesamērīgs attiecībā pret mazāko iespējamo tipisko līguma pārkāpumu, par kuru līgumsods var tikt piemērots. Tāpat, lai izvērtētu līgumsoda samērīgumu, var noskaidrot:

- 1) vai piemērotais līgumsods atbilst vispārpieņemtai praksei;
- 2) vai norādes par piemērojamo līgumsodu, ja tiek pārkāpts stāvvietas lietošanas termiņš, bija skaidras un nepārprotamas;
- 3) vai pakalpojuma sniedzējs, godīgi un līdzvērtīgi izturoties pret patērētāju, varēja pamatoti pieņemt, ka saprātīgs transportlīdzekļa vadītājs piekristu attiecīgajam līgumsodam arī tad, ja tas būtu individuāli apspriests (*Senāta 2019.gada 13.augusta sprieduma lietā Nr.SKA-243 8., 14.punkts*).

Vienlaikus Senāts vērsis uzmanību, ka Civillikuma 1716.panta trešā daļa noteic, ka līgumsods par saistību nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā (laikā) termiņā var tikt noteikts pieaugošs, taču kopsummā ne vairāk par 10% no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra. Proti, Civillikuma 1716.panta trešā daļa neierobežo līdzēju tiesības noteikt fiksētu līgumsodu arī par saistību nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā, bet ir vērsti pret pieaugošiem līgumsodiem, kad līgumsods pakāpeniski palielinās procentuālu vai konkrētu naudas summu pieskaitīšanas ceļā, pārvēršoties par nenoteiktu lielumu.

Tātad, vērtējot piemērotā līgumsoda samērīgumu, prioritāri ir noskaidrojams, vai piemērotais līgumsods nav neproporcionāli liels salīdzinājumā ar līgumsaistību neizpildīšanas radīto zaudējumu. Ja šāds fakts tiek konstatēts, nav izšķirošas nozīmes, ka piemērotā līgumsoda apmērs nav pārsniedzis 10% no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra. Ja līgumsoda apmērs nav atkarīgs no pārkāpuma veida un ja līgumsods ir nesamērīgs attiecībā pret mazāko iespējamo tipisko līguma pārkāpumu, par kuru līgumsods var tikt piemērots, automātiski ir konstatējams līgumsoda nesamērīgums.

[5.6] Lietā konstatēts, ka no 2017.gada 1.janvāra līdz 2018.gada 28.novembrim Centrā saņemts liels skaits patērētāju iebildumu, lielākā daļa saistībā ar pieteicējas bezmaksas pakalpojumu izmantošanu autostāvvietā Vienības gatvē 113, Rīgā, transportlīdzekļu vadītājiem piemērojot līgumsodus, kas vairākas reizes pārsniedz maksu par pakalpojumu izmantošanu. Savukārt daļa patērētāju ir tādi, kas izmantojuši un apmaksājuši maksas pakalpojumus, bet pieļāvuši

Noteikumu pārkāpumu, un papildus veiktajai pakalpojuma apmaksai ir pieprasīts par to daudz lielāks līgumsods.

Lēmumā ir analizēti vairāki gadījumi, kad Centra ieskatā transportlīdzekļa vadītājiem ir piemērots nesamērīgi liels līgumsods. Piemēram, saskaņā ar 2017.gada 13.jūlijā Centrā saņemto iesniegumu līgumsods maksimālajā apmērā (35 *euro*) piemērots par to, ka transportlīdzekļa vadītājs autostāvvietā Mūkusalas ielā 101, Rīgā noteikto bezmaksas pakalpojuma izmantošanas laiku ir pārsniedzis par 5 minūtēm (saskaņā ar Noteikumiem pakalpojuma maksa par katru nākamo pusstundu ir 1 *euro*). Saskaņā ar 2017.gada 9.jūlijā Centrā saņemto iesniegumu līgumsods maksimālajā apmērā (35 *euro*) piemērots par nepienācīgas pildīšanas situāciju, proti, 7 minūtes pēc izmantotā reģistrētā bezmaksas laika autostāvvietā Lielirbes ielā 17A, Rīgā (saskaņā ar Noteikumiem pirmās divas stundas bez maksas, pakalpojuma maksa par katru nākamo stundu ir 1 *euro*). Saskaņā ar 2017.gada 8.novembrī Centrā saņemto iesniegumu līgumsods 25 *euro* apmērā piemērots par nepienācīgas pildīšanas situāciju, proti, 15 minūtes pēc kavēta/neapmaksāta pakalpojuma autostāvvietā Juglas ielā 20, Rīgā.

Identiskas sūdzības ir pievienotas lietas materiāliem. Saskaņā ar 2017.gada 11.janvārī Centrā saņemto iesniegumu līgumsods 35 *euro* apmērā piemērots par pilnīgas nepildīšanas situāciju, proti, bez laika reģistrācijas. Transportlīdzekļa vadītājs norāda, ka transportlīdzeklis novietots uz ļoti īsu brīdi, motors atstāts ieslēgts (*lietas 2.sējuma 106.lapa*). Saskaņā ar 2017.gada 29.augustā Centrā saņemto iesniegumu līgumsods 25 *euro* apmērā piemērots par pilnīgas nepildīšanas situāciju, proti, bez laika reģistrācijas stāvvietā Stirnu ielā 31, Rīgā, kur ir atļauta viena stunda bezmaksas stāvēšanai. Saskaņā ar transportlīdzekļa vadītāja norādīto automašīna bijusi novietota 9 minūtes (*lietas 4.sējuma 33.lapa*). Saskaņā ar 2017.gada 2.oktobrī Centrā saņemto iesniegumu līgumsods 25 *euro* apmērā piemērots par pilnīgas nepildīšanas situāciju, proti, novietojot transportlīdzekli maksas stāvvietā Dzelzavas ielā 74, Rīgā uz 1 stundu un neveicot samaksu (saskaņā ar Noteikumiem pakalpojuma maksa ir 1 *euro* par stundu, 3 *euro* par diennakti) (*lietas 4.sējuma 87., 91.lapa*). Saskaņā ar 2017.gada 20.janvārī Centrā saņemto iesniegumu līgumsods 35 *euro* apmērā piemērots par pilnīgas nepildīšanas situāciju, proti, novietojot transportlīdzekli maksas stāvvietā Dārzaugļu ielā 12, Rīgā un neveicot samaksu (saskaņā ar Noteikumiem pakalpojuma maksa ir 1 *euro* par stundu, 3 *euro* par diennakti) (*lietas 2.sējuma 7., 12.lapa*).

Izvērtējot piemēroto līgumsodu apmēru kopsakarā ar transportlīdzekļu vadītāju norādīto informāciju, Noteikumu saturu un Senāta atziņām, tiesa konstatējusi turpmāk minēto.

[5.6.1] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis paskaidroja, ka pie visām autostāvvietām, kuras apsaimnieko pieteicēja, iebraucot teritorijā, ir novietotas informatīvas ceļa zīmes, kas norāda, ka konkrētā stāvvietā ir maksas stāvvietā. Centrs minēto apgalvojumu neapšaubā. Arī no lietai pievienotajiem fotoattēliem konstatējams, ka pie iebrauktuvēm stāvvietās ir izvietotas ceļa zīmes, kas norāda par konkrētās stāvvietas veidu, biļešu automāta virzienu, kā arī izvietoti Noteikumi

(*lietas 2.sējuma 24.lapa, 44.–46.lapa, 71.lapa, 121.lapa, 3.sējuma 112.lapa, 219.–221.lapa, 4.sējuma 84.lapa, 115., 117.lapa, 5.sējuma 68.–233.lapa*).

[5.6.2] Iepazīstoties ar Noteikumu saturu, secināms, ka tie ir pēc satura identiski dažādās autostāvvietās. Saskaņā ar Noteikumu 2.punktu transportlīdzekļa vadītājs apliecina, ka ir iepazinies ar Noteikumiem un atzīst tos par sev saistošiem. Noteikumu 4. vai 5.punkts (atkarībā no konkrētās autostāvvietas) noteic, ka transportlīdzekļa novietošana stāvvietā atļauta tikai stāvēšanai paredzētās vietās. Tāpat Noteikumos noteikta stāvēšanas kārtība un bezmaksas laiks, maksas apmērs par autostāvvietas papildus izmantošanu.

[5.6.3] Identiski visos Noteikumos ir norādīts – ja tiek konstatēts šo Noteikumu pārkāpums, pieteicējai ir tiesības piemērot līgumsodu līdz noteiktam apmēram. No minētā faktiski prezumējams, ka līgumsoda apmērs varētu tikt noteikts, ņemot vērā pārkāpuma raksturu un ilgumu. Tomēr Noteikumos nav norādes par piemērojamā līgumsoda apmēru par konkrētu pārkāpumu, nav norādes par to, kāds būs piemērojamā līgumsoda apmērs par noteikta stāvvietas lietošanas termiņa pārkāpumu. Līdz ar to tiesa secinājusi, ka Noteikumi nesatur skaidras un nepārprotamas norādes par piemērojamo līgumsodu stāvvietas lietošanas termiņa pārkāpuma vai cita Noteikumu pārkāpuma gadījumā.

[5.6.4] No iepriekš aplūkotajām situācijām konstatējams, ka tipiskākais līguma pārkāpums, par ko pieteicēja autovadītājiem piemērojusi līgumsodu 25 – 35 *euro* apmērā, ir par vairākām minūtēm pārsniegts noteiktais bezmaksas stāvēšanas laiks, par vairākām minūtēm kavēta/neapmaksāta pakalpojuma izmantošana, kā arī transportlīdzeklis novietots stāvēšanai, neveicot bezmaksas laika reģistrāciju vai neveicot atbilstošu samaksu.

Izvērtējot patērētāju sūdzības kopsakarā ar pieteicējas sniegtajām atbildēm, tiesa konstatējusi, ka līgumsoda apmērs ir noteikts un tiek piemērots konkrētas summas apmērā neatkarīgi no izdarītā Noteikumu pārkāpuma un tā ilguma. Visās aplūkotajās situācijās līgumsoda apmērs nav vērtēts atbilstoši nodarītā pārkāpuma smagumam un ilgumam, piemērotā līgumsoda summa ir daudzkreiz lielāka par līgumiskā pārkāpuma rezultātā patērētāja radīto parādu. Piemēram, sūdzībā transportlīdzekļa vadītāja paskaidro, ka 2016.gada 22.novembrī novietojusi automašīnu maksas stāvvietā Dārzaugļu ielā 12, Rīgā. Konstatējusi, ka maksas aparāts pieņem tikai monētas, kas viņai nav bijušas. Uz automašīnas paneļa atstājusi datumu un laiku, kad automašīna stāvvietā novietota. Vadītājam piemērots līgumsods 35 *euro* apmērā. Transportlīdzekļa vadītāja pieteicējai lūdz sniegt paskaidrojumu, kāpēc piemērots tik neadekvāts sods, ņemot vērā, ka šajā stāvvietā diennakts maksāja 3 *euro*, un viņas automašīna tur neatradās 10 diennaktis. Vadītāja neiebilst pienākumam maksāt sodu, taču nepiekrīt apmēram. Uz to vadītāja norāda arī pretenzijā pēc atbilžu saņemšanas (*lietas 2.sējuma 9., 5.lapa*). Rakstveida atbildēs vadītājam pieteicēja paskaidro, ka piemērotais līgumsods nevar tikt anulēts. Atbildē formāli norādīts uz teritorijā izvietotajām zīmēm, stāvvietas apmaksas veidu un klienta pienākumu veikt savlaicīgu līgumsoda apmaksu (*lietas 2.sējuma 8., 2.lapa*). Nav sniegta atbilde uz transportlīdzekļa vadītājas jautājumu par līgumsoda samērīgumu, nav noskaidrots un vērtēts izdarītā pārkāpuma ilgums, nav vērtēts un izskaidrots piemērojamā līgumsoda apmērs. Ņemot vērā, ka stundas

tarifs šajā autostāvvietā ir 1 *euro* (*lietas 2.sējuma 12.lapa*), diennakts tarifs šajā stāvvietā ir 3 *euro*, secināms, ka piemērotā līgumsoda summa ir 20 vai pat 30 un vairāk reizes lielāka par līgumiskā pārkāpuma rezultātā patērētāja radīto parādu. Prezūmējot, ka mazākais iespējamais pārkāpums izskatāmajā gadījumā ir automašīnas novietošana stāvvietā bez maksas uz vienu stundu, ir konstatējams acīmredzams piemērotā līgumsoda nesamērīgums.

Līdzīgi 2017.gada 8.augusta sūdzībā transportlīdzekļa vadītājs atzīst, ka pārkāpis Noteikumus, aizmirstot veikt automašīnas reģistrāciju stāvvietā Stirnu ielā 31, Rīgā. Vienlaikus norāda, ka stāvvietā transportlīdzekļi vienu stundu var novietot bez maksas, un viņa vadītais transportlīdzeklis bija novietots apmēram 10 minūtes. Neskatoties uz minēto, transportlīdzekļa vadītājam piemērots sods 25 *euro* apmērā (*lietas 4.sējuma 36., 37.lapa*). Transportlīdzekļa vadītājs nepiekrīt piemērotā soda apmēram, lūdz sodu atcelt vai samazināt, ir gatavs iesniegt pierādījumus, lai pierādītu automašīnas stāvēšanas laiku. Savukārt pieteicēja rakstveida atbildē identiski kā iepriekš aprakstītajā gadījumā paskaidro, ka piemērotais līgumsods nevar tikt anulēts. Atbildē formāli norādīts uz teritorijā izvietotajām zīmēm, stāvvietas bezmaksas izmantošanas veidu un klienta pienākumu veikt stāvvietas apmaksu (*lietas 4.sējuma 38.lapa*). Nav sniegta atbilde uz transportlīdzekļa vadītāja jautājumu par līgumsoda samērīgumu, nav noskaidrots un vērtēts izdarītā pārkāpuma ilgums, nav izskaidrots, kāpēc transportlīdzekļa vadītājam tiek liegts iesniegt pierādījumus savam apgalvojumam, nav vērtēts un izskaidrots piemērojamā līgumsoda apmērs. Saskaņā ar transportlīdzekļa vadītāja norādīto piemērotais līgumsods atbilst naudas apmēram, kāds būtu maksājams gadījumā, ja transportlīdzeklis minētajā stāvvietā tiktu novietots uz diennakti (pieteicēja šim apgalvojumam neiebilst). Ņemot vērā minēto, secināms, ka piemērotā līgumsoda summa ir vairāk kā 20 reizes lielāka par līgumiskā pārkāpuma rezultātā patērētāja radīto parādu. Prezūmējot, ka mazākais iespējamais pārkāpums izskatāmajā gadījumā ir automašīnas novietošana stāvvietā pēc bezmaksas laika beigām uz vienu stundu, kuras tarifs attiecīgi ir 1 *euro*, ir konstatējams acīmredzams piemērotā līgumsoda nesamērīgums.

2017.gada 8.septembra sūdzībā transportlīdzekļa vadītājs norāda, ka 2017.gada 25.augustā laikā no plkst. 18.15 līdz 19.15 novietojis transportlīdzekļi stāvēšanai autostāvvietā Dzelzavas ielā 74, Rīgā, neveicot priekšapmaksu, kas ir pretēji Noteikumiem. Norāda, ka nav izmantojis stāvvietu saimnieciskajai vai profesionālai darbībai. Uzsver, ka par stāvvietas pakalpojumu izmantošanu būtu bijis jāsamaksā 1 *euro*, bet piemērotais līgumsoda apmērs sastāda 25 *euro*. Tāpat uzsver, ka attiecīgās stāvvietas diennakts maksa ir 3 *euro*. Piedāvā atrisināt esošo situāciju, samaksājot 1 *euro*, kas atbilst faktiskajam pakalpojuma saņemšanas laikam (*lietas 4.sējuma 88.lapa*). Pieteicējas sniegtā rakstveida atbilde ir identiska iepriekš aplūkotojām situācijām. Atbildē norādīts, ka piemērotais līgumsods nevar tikt anulēts. Atbildē formāli norādīts uz teritorijā izvietotajām zīmēm, stāvvietas bezmaksas izmantošanas veidu un klienta pienākumu veikt stāvvietas apmaksu (*lietas 4.sējuma 89.lapa*). Nav sniegta atbilde uz transportlīdzekļa vadītāja jautājumu par līgumsoda samērīgumu, nav noskaidrots un vērtēts transportlīdzekļa vadītāja izdarītā pārkāpuma ilgums, nav vērtēts un izskaidrots piemērojamā

līgumsoda apmērs. Atbilstoši Noteikumiem pakalpojuma maksa ir 1 *euro* par stundu, 3 *euro* par diennakti (*lietas 4.sējuma 91.lapa*). Ņemot vērā minēto, secināms, ka piemērotā līgumsoda summa ir vairāk kā 20 reizes lielāka par līgumiskā pārkāpuma rezultātā patērētāja radīto parādu. Tā kā atbilstoši transportlīdzekļa vadītāja norādītajam izskatāmajā gadījumā automašīna novietota stāvēšanai uz vienu stundu, kuras tarifs ir 1 *euro*, ir konstatējams acīmredzams piemērotā līgumsoda nesamērīgums.

Identiska satura situācijas ir konstatējamās no lielākajā daļā lietas materiālos esošajām sūdzībām un uz tām sniegtajām atbildēm. No sūdzībām un pieteicējas atbildēm viennozīmīgi konstatējams, ka līgumsods transportlīdzekļu vadītājiem tiek piemērots kā noteikta summa par dažāda veida pārkāpumiem, nepadarot tā apmēru atkarīgu no līguma pārkāpuma veida, smaguma un ilguma, un ir acīmredzami nesamērīgs attiecībā pret mazāko iespējamo tipisko līguma pārkāpumu, par kuru līgumsods var tikt piemērots. Tas, ka pieteicējai ir izstrādāti standarti, kādos gadījumos līgumsoda apmērs tiek samazināts (piemēram, ja reģistrācijas automātā ir nepareizi ievadīts transportlīdzekļa numurs, tad sods tiek samazināts par 5 *euro*), nenozīmē, ka soda apmērs tiek noteikts, vadoties no pārkāpuma veida, smaguma un ilguma. Tas ir standarts, ko automātiski piemēro noteiktos gadījumos, kad konstatēts noteikta veida pārkāpums. Netiek vērtēts pārkāpuma ilgums, tādējādi secināms, ka līgumsoda apmērs par 5 *euro* tiek samazināts neatkarīgi no tā, cik ilgi viens vai otrs transportlīdzeklis ticis novietots stāvēšanai. Turklāt nav saprotams, kāpēc šādā situācijā līgumsods tiek samazināts tikai par 5 *euro*, nevis par lielāku summu, ja ir iespējams konstatēt, ka patiešām ir veikta kļūdaina reģistrācija, bet faktiski par transportlīdzekli ir veikta atbilstoša samaksa.

Transportlīdzekļu vadītāju sūdzību saturs arī pierāda, ka viņi iebilst tieši piemērotā līgumsoda apmēram. Līdz ar to nav šaubu, ka saprātīgs transportlīdzekļa vadītājs nepiekrītu šādam līgumsodam arī tad, ja tas būtu individuāli apspriests.

Tādējādi, ņemot vērā Senāta atziņas, kas izteiktas 2019.gada 13.augusta spriedumā lietā SKA-243, tiesa secinājusi, ka pieteicējas piemērotie līgumsodi, nodrošinot autostāvvietu pakalpojumus, ir atzīstami par nesamērīgiem, bet līgumu noteikumi atzīstami par netaisnīgiem PTAL 6.panta trešās daļas 4.punkta izpratnē.

Šo secinājumu nevar mainīt arī pieteicējas minētie vispārējās jurisdikcijas tiesas spriedumi civillietās, ar kuriem pieteicējas piemērotie līgumsodi atzīti par samērīgiem. Tiesa, izlasot pieteicējas minētos spriedumus, secinājusi, ka konkrētajās lietās ir vērtēti konkrētiem patērētājiem piemērotie līgumsodi, tiesai aprobežojoties ar konkrētā līgumsoda izvērtējumu tikai Civillikuma izpratnē. Savukārt izskatāmajā lietā tiek vērtēta pieteicējas iespējamo pārkāpumu ietekme uz patērētāju kolektīvajām interesēm, par vērtēšanas kritēriju izvirzot līgumsodu samērīgumu atbilstoši Padomes 1993.gada 5.aprīļa direktīvai 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos un Eiropas Savienības tiesas judikatūrai. Līdz ar to nav nozīmes tam, kādi lēmumi pieņemti pieteicējas minētajās civillietās.

[5.7] Atbilstoši NKAL 4.panta otrās daļas 3.punktam agresīva komercprakse ir atzīstama par negodīgu komercpraksi. Savukārt NKAL 12.panta pirmā daļa

noteic, ka komercpraksi uzskata par agresīvu, ja, ņemot vērā visas tās īpatnības un visus apstākļus – neatlaidīgas darbības, piespiešanu, tostarp fiziska spēka vai nesamērīgas ietekmes izmantošanu, tā būtiski ietekmē vai var būtiski ietekmēt vidusmēra patērētāja izvēles vai rīcības brīvību attiecībā uz precī vai pakalpojumu un rezultātā patērētājs pieņem vai var pieņemt tādu lēmumu par rīcību saistībā ar darījumu, kādu citādi nebūtu pieņēmis.

[5.7.1] No lietas materiāliem konstatējams, ka līgumsoda piemērošanas un piedziņas gadījumos tiek izmantoti ārpusstiesas parādu atgūšanas pakalpojumi. Centrs nav apšaubījis pieteicējas tiesības saistību izpildes nolūkā veikt normatīvajos aktos pieļaujamās darbības parāda atgūšanai, izmantojot parāda piedziņas pakalpojumu sniedzējus. Minētā pieteicējas rīcība vērtēta kontekstā ar piemērotajiem netaisnīgajiem līguma nosacījumiem, uzsverot, ka šādā gadījumā pieteicēja nav tiesīga šādu līgumsodu pilnā apmērā vai kādā tā daļā nodot piedziņai parādu ārpusstiesas atgūšanas pakalpojumu sniedzējam.

Tiesa piekritusi Centra secinātajam. Tiesas ieskatā nav šaubu, ka līgumsodu piedziņas gadījumos patērētāji tiek nostādīti būtiski neizdevīgā un apgrūtinotā situācijā, viņu ekonomisko rīcību pakļaujot pieteicējas spiedienam, kā rezultātā vienīgā iespējamā rīcība ir pieteicējas pieprasītā līgumsoda samaksa. To pierāda, piemēram, patērētāja 2016.gada 21.septembra sūdzība Centram. Sūdzībā patērētājs norāda, ka ir saņēmis vēstuli no parādu piedzinēja „Julianus Inkasso”, kurā izteikti draudi par to, ka tiks celta prasība tiesā, tiks vērsta piedziņa pret kustamo un nekustamo īpašumu, kā arī informācija par parādsaistībām tiks iekļauta parādnieku reģistros. Neskatoties uz to, ka patērētājs „Julianus Inkasso” pārstāvei telefoniski skaidrojās, ka līgumsoda likumību vērtē Centrs, tā viņu nosaukusi par parādnieku. Arī telefonsarunā izteikti draudi, ka līgumsoda nesamaksāšanas gadījumā tiks vērsta piedziņa uz patērētāja kustamo un nekustamo īpašumu. Lietai pievienotā „Julianus Inkasso” vēstule apstiprina patērētāja norādīto informāciju (*lietas 2.sējuma 36., 37.lapa*). Arī 2017.gada 30.jūnija iesniegumā Centram patērētājs vērš uzmanību uz divām parādu piedzinēja „Julianus Inkasso” identiska satura vēstulēm (*lietas 3.sējuma 22.-35.lapa*). Kā izriet no pievienotajiem pierādījumiem, patērētājam bija piemērots līgumsods 60 euro apmērā, bet no „Julianus Inkasso” saņemts paziņojums par parādsaistībām 77 euro apmērā, neskatoties uz patērētāja izteiktajiem iebildumiem pret parādsaistībām kā tādām. Patērētājs norāda, ka „Julianus Inkasso” izdara psiholoģisku spiedienu uz personu, norādot, ka parāda nesamaksāšanas gadījumā informācija par parādnieku un parādu tiks ievietota parāda atgūšanas pakalpojuma sniedzēja parādnieku datu bāzē, uz trīs gadiem tiks sabojāta kredītvēsture. Šādu rīcību uzskata par šantāžu un izspiešanu, lai parādnieks veiktu pieprasītās summas apmaksu.

Izvērtējot patērētāju sūdzību saturu, tiesa secinājusi, ka faktiski pieteicēja ar neatlaidīgām darbībām un piespiešanu nodrošina, ka līgumsoda piemērošanas un piedziņas gadījumos vienīgā iespējamā patērētāju izvēles iespēja ir piemēroto līgumsodu samaksa.

[5.7.2] Neskatoties uz minēto, pieteicēja uzskata, ka līgumsoda kvīts izrakstīšana un atgādinājuma nosūtīšana par pienākumu nomaksāt līgumsodu patērētājiem aizskārumu nerada. Savu pozīciju argumentē ar atsaucēm uz Senāta

Civillietu departamenta 2019.gada 5.aprīļa spriedumu, kurā secināts, ka izrakstītā līgumsoda kvīts un brīdinājums par tās samaksu neuzliek nekādus pienākumus un nerada tiesisku segu iestāšanos.

Tomēr tiesa norādījusi, ka lietā netiek apstrīdēts, ka izrakstītā līgumsoda kvīts un brīdinājums par tās samaksu neuzliek nekādus pienākumus un nerada tiesisku segu iestāšanos. Arī Centra Lēmumā šādi secinājumi nav izdarīti. Lēmumā ir vērsta uzmanību uz patērētāju tiesību aizskārums, kas rodas, patērētājam saņemot soda kvīti, izlasot normas par iespējamo parāda piedziņu un sekām parāda nesamaksāšanas gadījumā. Tātad šo tiesību aizskārums rada pieteicējas un parādu piedzinēju agresīvā rīcība, kas izpaužas kā apjomīgi līgumsodi un draudi par sekām parāda nesamaksāšanas gadījumā. Līdz ar to tam, ka šāda pieteicējas rīcība nerada patērētājiem tiesiskas sekas, nav izšķirošas nozīmes.

Ņemot vērā minēto, pieteicējas īstenotā komercprakse atbilstoši NKAL 4.panta otrās daļas 3.punktam atzīstama par negodīgu.

[5.8] Civillikuma 1716.panta otrā daļa paredz, ka līgumsods, kurš piemērots pilnīgas nepildīšanas situācijās, nedrīkst tikt noteikts atkārtoti un nedrīkst būt pieaugošs.

Noteikumos ir iekļauts punkts, kas paredz atkārtotu līgumsoda piemērošanu. Proti, Noteikumos norādīts, ka pieļautais pārkāpums jānovērš 24 stundu laikā no paziņojuma par līgumsoda piemērošanu sastādīšanas, pretējā gadījumā tiek veikta atkārtota līgumsoda piemērošana (*lietas 2.sējuma 129.lapa, 3.sējuma 41.lapa otra puse*). Arī pašas pieteicējas argumenti un skaidrojumi norāda, ka tā pieļauj tādas situācijas (*lietas 3.sējuma 64.lapa*). Ņemot vērā minēto, Centrs secināja, ka Noteikumi vērtējami kā pretrunā esoši Civillikuma 1716.panta otrās daļas prasībām, līdz ar to uzlika par pienākumu izslēgt no tiem šādu punktu.

Savukārt pieteicēja apgalvo, ka strīdus laika periodā nebija piemērojusi nevienu līgumsodu atkārtotā veidā un uz Lēmuma pieņemšanas brīdi Noteikumos vairs nebija ietverta norma, kas paredzēja iespēju šādu līgumsodu piemērot (2018.gada septembrī šis Noteikumu punkts tika izteikts atšķirīgā redakcijā, kas vairs neparedzēja atkārtotu līgumsodu piemērošanu).

Tiesa norādījusi, ka gan Lēmumā, gan rakstveida paskaidrojumos Centrs vērsis uzmanību, ka šāds nosacījums bija iekļauts Noteikumos. Lietā netiek piešķirta izšķiroša nozīme tam, ka praksē pieteicēja nav piemērojusi atkārtotu līgumsodu saistību pilnīgas neizpildīšanas situācijā, Centra ieskatā pietiekami ir konstatēt, ka Noteikumi paredz šādu iespēju. No Lēmuma satura konstatējams, ka minētais aspekts vērtēts kompleksi, izdarot secinājumus par pieteicējas rīcību autostāvvietu pakalpojumu sniegšanā un piemēroto līgumsodu apmēru. Šis pārkāpums nav izcelts kā atsevišķs pārkāpums, kas pats par sevi ir pamats noteiktā soda apmēra piemērošanai. Līdz ar to faktam, ka Lēmuma pieņemšanas brīdī Noteikumos vairs nebija ietverta norma par atkārtota līgumsoda piemērošanu, konkrētajā gadījumā nav būtiski izšķirošas nozīmes, un tas neietekmē Lēmumā secināto par pieteicējas piemēroto līgumsodu apmēru.

[5.9] Centrs ir secinājis, ka pieteicēja pieļauj negodīgu komercpraksi, nenodrošinot pietiekošu laiku, lai patērētāji varētu iepazīties ar Noteikumiem un veikt tajos noteiktās darbības pakalpojumu izmantošanai.

Pieteicējas pārstāvis tiesas sēdē paskaidroja, ka transportlīdzekļa vadītājam pamatnoteikumi par stāvvietas lietošanu ir zināmi jau iebraukšanas stāvvietā brīdī. Strīdus periodā pieteicēja neveica darbības, lai piemērotu patērētājiem līgumsodus tūlīt pēc iebraukšanas autostāvvietā. Skaidrojot par līgumsodu piemērošanas aspektiem, norādīja, ka tad, kad autostāvvietas kontrolieris ierodas stāvvietā, viņš vispirms apseko reģistrācijas automātu, tad lēnā gaitā apseko visas automašīnas, pārbaudot, vai tās reģistrētas. Ja redz, ka pie reģistrācijas automāta ir kāds cilvēks vai rinda, vai kāds lasa Noteikumus, kontrolieris nekad nepiemēro sodu. Apgalvoja, ka pieteicēja ir ievērojusi 5 – 10 minūšu laika robežu, kuras laikā nepiemēro nekāda veida līgumsodus (*lietas 9.sējuma 30.lapa otra puse – 31.lapa*).

[5.9.1] Kā tiesa konstatēja šā sprieduma [5.6.1] punktā, pie iebrauktuvēm autostāvvietās ir izvietotas ceļa zīmes, kas norāda par konkrētās stāvvietas veidu, biļešu automāta virzienu, kā arī izvietoti Noteikumi. Tomēr ar Noteikumu saturu nav iespējams iepazīties, iebraucot stāvvietā. Vispirms automašīna ir jānovieto stāvēšanai, tad līdz tiem jāaiziet. Noteikumu lasīšanai viennozīmīgi ir nepieciešams laiks. Tāpat jāņem vērā, ka ne vienmēr ir skaidrs un saulains laiks, gan lietus, gan sniegs var ietekmēt kā automašīnas novietošanas laiku, tā nokļūšanas līdz Noteikumiem un Noteikumu lasīšanas laiku. Nokļūšanas līdz stāvvietā izvietotajiem Noteikumiem un Noteikumu lasīšanas laiku neapšaubāmi ietekmē arī cilvēka vecums un veselības stāvoklis. Tādējādi 10 minūšu laika robeža tiesas ieskatā ir minimums, kuras laikā ir jāļauj transportlīdzekļu vadītājiem iepazīties ar Noteikumiem un veikt automašīnas reģistrāciju vai samaksu par automašīnas novietošanu stāvēšanai, un līgumsodu piemērošana šajā laika posmā nav pieļaujama. Ja šī laika robeža tiek pārkāpta, komercprakse ir atzīstama par profesionālai rūpībai neatbilstošu NKAL 6.panta izpratnē.

[5.9.2] Kā piemērs pieteicējas negodīgai komercpraksi Lēmumā ir vērtēts gadījums, kad līgumsods patērētājam piemērots 2 minūšu laikā no brīža, kad viņš novietojis automašīnu stāvvietā Dzelzavas ielā 26B, Rīgā. Kā pierādījums šim faktam ir pievienotas automašīnas video reģistratora ziņas (*lietas 5.sējuma 61.lapa*). Iepazīstoties ar lietai pievienoto video, tiesa pārliecinās par norādīto faktisko apstākļu atbilstību patiesībai. Līdz ar to lietā ir pierādījumi tam, ka pieteicēja nenodrošina transportlīdzekļu vadītājiem saprātīgu laiku transportlīdzekļa reģistrācijai vai samaksas veikšanai un piemēro līgumsodus uzreiz pēc transportlīdzekļa novietošanas stāvvietā.

Tomēr pieteicēja uzskata, ka video reģistratora ziņas nav objektīvas, jo minētā ierīce nav verificēta. Tādējādi pieteicēja tās neatzina par pierādījumiem un atteica anulēt piemēroto līgumsodu. No minētā secināms, ka pieteicēja piekrit pieņemt un vērtēt tikai tādas pierādījumus, kas iegūti, izmantojot verificētas vai pieteicējai pieņemamā veidā apliecinātas ierīces.

Kā tiesa pārliecinājās tiesas sēdē, konkrētajā gadījumā stāvvietā bija izveidota veikala apmeklētājiem, autovadītājam bija jāfiksē laiks, kad uzsāks veikala apmeklējums, uz automašīnas paneļa novietojot fiksēto laiku. Tas nozīmē, ka laika fiksācija tika veikta, vadoties no transportlīdzekļu vadītāju rīcībā esošajām ierīcēm, kurām pieteicēja nav izvirzījusi prasības būt verificētām. Tā kā tieši pati pieteicēja ir akceptējusi šādus laika fiksācijas nosacījumus, nav korekti un nav

taisnīgi izvirzīt augstākas prasības ierīcēm, ar kurām patērētājiem ir iespējams pierādīt automašīnu stāvēšanas ilgumu. Vērtējot šādu pieteicējas rīcību, tiesa secinājusi, ka tā nav pieņemama un neatbilst profesionālās rūpības prasībām, kas pieteicējai jāievēro, veicot autostāvvietu pakalpojumu sniegšanu. Šāda komercprakse ir atzīstama par negodīgu.

Par pieteicējas pārstāvja izvirzīto argumentu, ka transportlīdzekļa vadītājs piemēroto līgumsodu samaksājis, tiesa norādījusi, ka tam nav izšķirošas nozīmes izskatāmajā lietā. Pirmkārt, tiesai nav zināmi šādas transportlīdzekļa vadītāja rīcības iemesli. Otrkārt, izskatāmajā lietā netiek apstrīdēts, ka transportlīdzekļa vadītājs konkrētajā laika posmā nebija izpildījis līguma nosacījumus. Strīds ir par laika posma, kurā transportlīdzekļa vadītājam piemērots līgumsods, samērīgumu. Iepazīstoties ar lēmuma lietā Nr.C29378719 saturu (*lietas 9.sējuma 12.–13.lapa*), konstatējams, ka vispārējās jurisdikcijas tiesa šo aspektu nav vērtējusi. Līdz ar to fakts, ka transportlīdzekļa vadītājs piemēroto līgumsodu samaksājis, nemaina tiesas secinājumus izskatāmajā lietā.

[5.9.3] Turklāt arī citu patērētāju sūdzības liecina par to, ka pieteicēja nenodrošina transportlīdzekļu vadītājiem saprātīgu laiku transportlīdzekļa reģistrācijai vai samaksas veikšanai un piemēro līgumsodus uzreiz pēc transportlīdzekļa novietošanas stāvvietā.

Piemēram, 2017.gada 7.septembra sūdzībā transportlīdzekļa vadītājs norāda, ka laika reģistrācijas kontrole veikta tieši tajā brīdī, kad automašīna iebraukusi stāvvietā, bet līgumsods piemērots, kad transportlīdzekļa vadītājs ir atradies pie apmaksas automāta. Vadītājam netika dotas pat 5 minūtes stāvvietas apmaksai, ko var apliecināt arī liecinieki (*lietas 2.sējuma 22.lapa otra puse*). 2017.gada 11.janvāra sūdzībā transportlīdzekļa vadītājs norāda, ka transportlīdzekli autostāvvietā novietojis apmēram 1 minūti, neizslēdzot dzinēju. Soda kvīti pamanījis vēlāk (*lietas 2.sējuma 106.lapa*). 2017.gada 13.maija sūdzībā Centram transportlīdzekļa vadītājs informē, ka 2017.gada 11.aprīlī plkst. 16.35 atstājis automašīnu stāvvietā Pilsoņu ielā, pie lielveikala „Maxima”. Šajā pašā dienā plkst. 16.40 viņam tika izrakstīta soda kvīts 25 euro apmērā (*lietas 3.sējuma 129.lapa*). Tātad no šīs sūdzības izriet, ka līgumsods piemērots 5 minūtes pēc automašīnas novietošanas stāvvietā. Sūdzībā Centram transportlīdzekļa vadītājs norāda, ka 2017.gada 8.augustā plkst. 10.50 novietojis automašīnu stāvvietā Stirnu ielā 31 pie pārtikas veikala. Stāvvietā noteikts, ka vienu stundu automašīnu drīkst novietot bez maksas. Kad atgriezies plkst. 10.59, konstatējis, ka piemērots līgumsods (*lietas 4.sējuma 33.lapa*). Tātad no minētā izriet, ka līgumsods piemērots ātrāk nekā 9 minūtes pēc automašīnas novietošanas stāvvietā. 2017.gada 6.oktobra sūdzībā Centram transportlīdzekļa vadītājs norāda, ka 2017.gada 29.septembrī plkst. 13.00 novietojis transportlīdzekli autostāvvietā Vienības gatvē 113, Rīgā. Atgriezies pēc 10 minūtēm un redzējis, ka piemērots līgumsods 35 euro apmērā (*lietas 4.sējuma 93.lapa*). Attiecīgi arī no šīs sūdzības izriet, ka līgumsods piemērots ātrāk nekā 10 minūtes pēc automašīnas novietošanas stāvvietā. Analoga situācija par līgumsoda piemērošanas laiku norādīta 2017.gada 16.novembra sūdzībā Centram (*lietas 4.sējuma 99.lapa*), 2017.gada 18.decembra sūdzībā (*lietas 4.sējuma 132.lapa*),

2017.gada 3.novembra sūdzībā (*lietas 4.sējuma 159.lapa*), 2018.gada 14.janvāra sūdzībā (*lietas 4.sējuma 22 186.lapa*).

Administratīvā procesa likuma 149.pants noteic, ka pierādījumi administratīvajā lietā ir ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti administratīvā procesa dalībnieku prasījumi un iebildumi, kā arī ziņas par citiem faktiem, kuriem ir nozīme lietas izspriešanā. Ņemot vērā iesniegto sūdzību skaitu, kā arī to, ka pieteicēja nav iesniegusi pierādījumus, kas liktu apšaubīt sūdzībās izvirzītos apgalvojumus, tiesai nav pamata apšaubīt sūdzībās norādītās ziņas par līgumsodu piemērošanu 5–10 minūšu intervālā pēc transportlīdzekļa novietošanas stāvvietā. Tādējādi ar patērētāju sūdzībām un video reģistratora ziņām ir pierādīts, ka pieteicēja nenodrošina pietiekošu laiku, lai patērētāji varētu iepazīties ar Noteikumiem un veikt tajos noteiktās darbības pakalpojumu izmantošanai, tas ir, piemēro līgumsodus 10 minūšu intervālā pēc transportlīdzekļa novietošanas stāvvietā.

Līdz ar to Centrs pamatoti secinājis, ka pieteicēja pieļauj negodīgu komercpraksi, nenodrošinot pietiekošu laiku, lai patērētāji varētu iepazīties ar Noteikumiem un veikt tajos noteiktās darbības pakalpojumu izmantošanai.

[5.10] Pieteicējai pārņemta profesionālajai rūpībai neatbilstoša komercprakse, organizējot patērētāju sūdzību izskatīšanu. Centrs secinājis, ka iebildumu izskatīšanu pieteicēja veic tādā veidā, kas neatbilst patērētāju ekonomiskajām interesēm. To pierāda pieteicējas saziņa ar patērētājiem, sistemātiski un vienveidīgi atsakot piemērotā līgumsoda atcelšanu vai samazināšanu, noraidot patērētāju iesniegtos pierādījumus un argumentus, kuriem ir būtiska nozīme iebildumu izskatīšanā.

Izvērtējot patērētāju iesniegto sūdzību un pieteicējas atbilžu saturu, tiesa pārliecinājusies, ka Centra secinājumi ir pareizi.

[5.10.1] Izvērtējusi vairāku sūdzību un atbilžu saturu, tiesa konstatējusi, ka pieteicēja nav ņēmusi vērā un nav pārbaudījusi transportlīdzekļu vadītāju argumentus, rakstveida atbildēs formāli paskaidrojot, ka piemērotais līgumsods nevar tikt anulēts. Visās atbildēs identiski formāli norādīts uz teritorijā izvietotajām zīmēm, stāvvietas apmaksas veidu un klienta pienākumu veikt savlaicīgu līgumsoda apmaksu. Tāpat nav sniegtas atbildes uz konkrētiem transportlīdzekļu vadītāju jautājumiem, nav izskaidrots, kāpēc transportlīdzekļa vadītājam tiek liegts iesniegt pierādījumus, kas apliecinātu transportlīdzekļu novietošanas autostāvvietā mērķi un laiku.

[5.10.2] Kā tiesas sēdē paskaidroja Centra pārstāvis, vislielākais Centrā saņemto sūdzību skaits ir par pieteicējas īstenoto komercpraksi autostāvvietā Vienības gatvē 113, Rīgā. Atbilstoši šīs stāvvietas Noteikumu 4.punktam transportlīdzekļa novietošana stāvvietā ir atļauta tikai tirdzniecības centra klientiem, ne ilgāk par divām stundām. Tādējādi nav šaubu, ka primāri autostāvvietā ir paredzēta tirdzniecības centra klientiem. Līdz ar to Lēmumā pamatoti secināts, ka līgumsodam būtu jābūt līdzeklim, kas primāri vērsts uz tādu Noteikumu pārkāpēju sodīšanu, kuri rīkojas pretēji minētajam mērķim, un pieteicējai, saņemot patērētāju sūdzības, būtu jāņem vērā patērētāju sniegtie argumenti un pierādījumi par tirdzniecības centra apmeklēšanu.

[5.10.3] Tiesa piekritusi pieteicējas argumentam, ka tirdzniecības centra pirkuma čeki nepierāda, ka ir ievēroti Noteikumi. Proti, pirkuma čeks pats par sevi nepierāda transportlīdzekļa novietošanas mērķi un laiku, kā arī nepierāda faktu, ka konkrēto pirkumu veicis sodītā transportlīdzekļa vadītājs. Tomēr, tā kā konkrētās stāvvietas mērķis ir transportlīdzekļa novietošana stāvvietā tirdzniecības centra klientiem, Noteikumu formālas neizpildes gadījumā pieteicējai ir jādod iespēja patērētājiem objektīvi pierādīt stāvvietas izmantošanas mērķi un laiku. Piemēram, gadījumā, ja patērētājs sūdzībai ir pievienojis čeku, pieteicēja varētu norādīt, ka čeks pats par sevi nepierāda transportlīdzekļa novietošanas mērķi un laiku, vienlaikus aicinot patērētāju iesniegt citus pierādījumus, ja tādi ir viņa rīcībā. Kā pierādījums tiesas ieskatā varētu būt transportlīdzekļa vadītāja vai viņa ģimenes locekļa konta izdruka, kas apliecinātu samaksas veikšanu par pirkumu konkrētā tirdzniecības centrā konkrētā laikā, un transportlīdzekļa tehniskās pases kopija, kas apliecina transportlīdzekļa piederību konkrētajam patērētājam. Tāpat pieteicējai būtu jāvērtē gan transportlīdzekļu vadītāju paskaidrojumi, gan pasažieru vai patērētāju norādīto liecinieku paskaidrojumi. Tas automātiski nenozīmē, ka visos gadījumos pierādījumi būtu jāuztver kā ticami vai jāpieņem patērētājiem labvēlīgi lēmumi. Tomēr šādos gadījumos būtu iespējams pārliecināties, ka pieteicēja vispusīgi izvērtē katra patērētāja sūdzību, nodrošina individuālu pieeju un nodrošina patērētājam iespēju objektīvi pierādīt Noteikumu objektīvu izpildi.

Tādējādi Lēmumā pamatoti secināts, ka, nenodrošinot patērētājiem Noteikumos paredzētā nosacījuma izpildes pierādīšanas iespējas, pieteicēja būtībā paredz sev tiesības piemērot līgumsodu ikvienam patērētājam atbilstoši tās vienpusējiem ieskatiem neatkarīgi no tā, vai autostāvvietā izmantota tirdzniecības centra apmeklējuma nolūkos. Šādas situācijas patērētāju nostāda neizdevīgā stāvoklī un ir pretrunā ar labticīguma prasībām, un atbilstoši PTAL 5.panta otrās daļas 5.punktam pieteicējas izstrādātie Noteikumi ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu. Lēmumā pamatoti secināts, ka Noteikumi atzīstami par netaisnīgiem PTAL 6.panta trešās daļas 1.punkta izpratnē (par netaisnīgiem līguma noteikumiem uzskatāmi noteikumi, kas ir pretrunā ar šā likuma 5.pantu), savukārt pieteicējas kā komercprakses īstenotājas rīcība uzskatāma par profesionālai rūpībai neatbilstošu komercpraksi. Tādējādi pieteicējas komercprakse, organizējot patērētāju sūdzību izskatīšanu, ir atzīstama par negodīgu komercpraksi NKAL 4.panta otrās daļas 1.punkta izpratnē.

[5.11] Tiesa norādījusi, ka ir izvērtējusi pieteicējas būtiskos argumentus, kam ir nozīme lietas apstākļu izvērtēšanā. Pārējiem pieteicējas argumentiem nav izšķirošas nozīmes, lai izdarītu secinājumus par pieteicējas īstenotu negodīgu komercpraksi, sniedzot autostāvvietu pakalpojumus. Līdz ar to tiesa spriedumā nav sniegusi atbildes uz visiem pieteicējas argumentiem. Tostarp tiesa nav konstatējusi procesuālus pārkāpumus, kas būtu pamats Lēmuma atcelšanai. Pretēji pieteicējas apgalvotajam, tiesa šā sprieduma [5.3] punktā secināja, ka Centra kompetencē ietilpst patērētāju tiesību ievērošanas uzraudzība un pieteicējas piedāvāto un piemēroto Noteikumu vērtējums atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Tāpat tiesa secinājusi, ka Lēmums satur visas Administratīvā procesa likuma 67.panta otrajā daļā minētās sastāvdaļas. Lēmums ir izvērtēts, argumentēts, pamatots ar tiesību

normām. Lēmumā ir atreferēts pieteicējas viedoklis. No lietas materiāliem tiesa pārliecinājusies, ka pieteicējai vairākkārt ir bijusi iespēja sniegt skaidrojumus par Centra konstatētajiem pārkāpumiem.

[5.12] Pamatojoties uz minēto un NKAL 15.panta astotās daļas 2.punktu, pieteicējai pamatoti noteikts pienākums izbeigt negodīgu komercpraksi.

Nosakot naudas soda apmēru, Centrs ņēmis vērā pieteicējas īstenotās negodīgās komercprakses agresīvo raksturu, būtību un ilgstošo pārkāpumu izdarīšanas laiku, kā arī pašas pieteicējas viedokli. Lēmumā norādīts, ka pieteicēja vairākkārt informēta par Centra konstatētajiem pārkāpumiem, vairākkārt aicināta labprātīgi izbeigt pārkāpumu izdarīšanu, taču pieteicēja pieļautos pārkāpumus neatzīst. Tostarp Lēmuma pieņemšanas brīdī Centrs joprojām saņēmis patērētāju sūdzības un iebildumus par pieteicējas īstenoto komercpraksi. No lietas materiāliem arī izriet, ka pieteicējas īstenotā negodīgā komercprakse ir aizskārusi daudzu patērētāju tiesības. Kā būtisks apstāklis vērtējams tas, ka ilgstoši īstenotās negodīgās komercprakses rezultātā pieteicēja ir guvusi ievērojamus ienākumus.

Tāpat Centrs ir pārliecinājies, ka saskaņā ar pieteicējas iesniegto 2017.gada pārskatu tās neto apgrozījums ir 837 912 *euro*.

Tiesa konstatējusi, ka soda naudas apmērs noteikts, ņemot vērā NKAL 15.² panta pirmajā daļā, 15.² panta otrajā daļā un 15.panta astotās daļas 5.punktā noteiktos kritērijus. Pamatojoties uz šajā spriedumā norādīto un Lēmumā ietverto argumentāciju, tiesa piekritusi Centra secinātajam, ka pieteicējas nodarītais pārkāpums vērtējams kā sevišķi smags patērētāju kolektīvo interešu aizskārums. Līdz ar to tiesa Centra piemēroto soda naudu 50 000 *euro* apmērā atzinusi par pamatotu un samērīgu.

[6] Pieteicēja par minēto spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību. Apelācijas sūdzībā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[6.1] Administratīvā rajona tiesa ir pieļāvusi kļūdu līgumsoda samērīguma izvērtēšanas metodoloģijā. Proti, tiesa vispār nav izvērtējusi un salīdzinājusi pieteicējas līgumsoda atbilstību vispārpieņemtajai komercpraktei autostāvvietu pakalpojumu jomā atbilstoši Senāta 2019.gada 13.augusta sprieduma lietā Nr.SKA-243 14.punktam.

[6.2] Noteikumi ir skaidri, un tie nepārprotami norāda, ka par izdarītu pārkāpumu var tikt piemērots līgumsods līdz konkrētai naudas summai. Tā kā Noteikumos nav uzskaitīti atsevišķi gadījumi, kādos var tikt piemērots samazināta apmēra līgumsods, tad šāds regulējums pietiekami skaidri brīdina par to, ka jebkāda pārkāpuma gadījumā var tikt piemērots līgumsods, tajā skaitā arī maksimāli norādītajā apmērā.

[6.3] Tiesa nav piemērojusi vidusmēra patērētāja testu. Pieteicēja piemēro līgumsodus līdzīgā veidā un kārtībā kā citi autostāvvietu apsaimniekotāji jeb atbilstoši vispārpieņemtajai komercpraktei. Tādējādi vidusmēra (saprātīgam) patērētājam jeb personai, kura izmanto autostāvvietas pakalpojumus, vajadzētu būt pietiekami informētai par negatīvajām sekām (līgumsodu), kas iestāsies pārkāpumu rezultātā. Tas nozīmē, ka saprātīgs patērētājs piekristu līgumsodam arī tad, ja tas būtu individuāli apspriests.

[6.4] Tiesa spriedumā nav ņēmusi vērā, ka pieteicējas noteiktā kārtība paredz ne vien samazināt līgumsodus, bet arī tos atcelt pilnībā. Pieteicēja pieteikumā ir norādījusi, kādos gadījumos līgumsods atceļams vai samazināms. Iespēja atcelt līgumsodu ir tiešā veidā piesaistīta automašīnas novietošanas ilgumam. Tiesa arī nepareizi novērtējusi līgumsoda samazināšanas apmēru, proti, pieteicēja pieteikumā norādīja, ka līgumsods samazināms līdz 5 *euro*, nevis par 5 *euro*, kas būtiski ietekmē līgumsoda samērīguma izvērtējumu.

[6.5] Tiesa nav ņēmusi vērā pieteicējas norādīto vispārējās jurisdikcijas tiesas praksi, kurā līgumsods 35 un 25 *euro* apmērā netieši atzīts par atbilstošu godīgai darījumu praksei, kā arī nav izvērtējusi neatkarīga zvērināta revidenta atzinumu par līgumsoda ekonomisko pamatojumu.

[6.6] Vēsturiskajam Noteikumu punktam par atkārtotu līgumsoda piemērošanu nav un nevar tikt piešķirta nekāda nozīme šajā administratīvajā lietā, jo pieteicēja šo normu praksē ne reizi nav piemērojusi un Lēmuma pieņemšanas brīdī tas vispār nebija spēkā.

[6.7] Tiesa nav ņēmusi vērā pieteicējas paskaidrojumus par strīdu risināšanas komisiju, instrukcijām, pierādījumu iesniegšanas iespējamību un katra gadījuma izvērtēšanu.

[6.8] Tiesa nav ņēmusi vērā pieteicējas sniegto informāciju par tiem gadījumiem, kad patērētāju sūdzības tikušas apmierinātas, kas apliecina, ka pieteicēja rūpīgi izvērtē līgumsodu pamatotību katrā konkrētajā gadījumā.

[6.9] Gadījumi, kad rakstveidā nav sniegta atbilde uz kādu sūdzībā norādītu jautājumu, nevar tikt izmantoti kā apliecinājums sūdzību neizvērtēšanai. Pieteicējai nav jāatbild uz katru argumentu līdzīgi kā tiesai.

[6.10] Tiesa nav sniegusi objektīvu pamatojumu, kas apliecinātu nepieciešamību noteikt 10 minūtes kā minimālo laiku reģistrēšanās prasību izpildei pilnīgi visos gadījumos. Citi autostāvvietu apsaimniekotāji prasību izpildei neparedz vairāk kā piecas minūtes, līdz ar to pieteicēja rīkojas atbilstoši vispāratzītajai praksei autostāvvietu pakalpojumu jomā. Pieteicēja lietā jau ir uzsvērusi, ka gadījumos, kad līgumsods piemērots neilgi (tajā skaitā piecas minūtes) pēc automašīnas novietošanas, var tikt konstatēts pamats līgumsoda atcelšanai.

[6.11] Tiesa nav ņēmusi Senāta praksē paustās atziņas saistībā ar kvīts par līgumsoda piemērošanu tiesiskajām sekām, proti, ka izrakstīta kvīts neuzliek patērētājam nekādus pienākumus un nerada tiesisko seku iestāšanos, kā arī tiesa nepamatoti attiecinājusi piedzinēju darbības uz pieteicēju.

[6.12] Pieteicējai tiek ierobežotas tiesības uz taisnīgu tiesu, jo liela daļa Centra iebildumu ir balstīti uz anonīmām sūdzībām, kas publicētas interneta vietnēs, nosūtītas elektroniski vai darītas zināmas telefoniski. Pieteicējai tiek piemērots sods, pamatojoties uz baumām, kuras pieteicēja bez konkrētu apstākļu noskaidrošanas nevar atspēkot.

[6.13] Tiesas izdarītās atsauces uz pārkāpumiem Mūkusalas ielā 101, Lielirbes ielā 17A, Juglas ielā 20, Vienības gatvē 113 (2016.gada 21.decembrī, 2017.gada 29.septembrī, 2017.gada 17.janvārī un 2017.gada 3.novembra sūdzības lietā), Dzelzavas ielā 74, Dārzaugļu ielā 12, Stirnu ielā 31, Brīvības ielā 104,

Dzelzavas ielā 36B, Antenas ielā b/n, Pilsoņu ielā 1/1, Dzirnavu ielā 100, Biķernieku ielā 160 nav pamatotas un attiecināmas uz pieteicējas kopējo komercpraksi. Tiesa atsevišķu apsvērumu pamatošanai nepamatoti izmantojusi sūdzības par tādiem gadījumiem, kuriem nav tiešas saistības ar šiem tiesas apsvērumiem (piemēram, anulēts vai samazināts līgumsods, līgumsods par automašīnas novietošanu neatļautā vietā vai „Aizliegts iebraukt” zīmes neievērošana, u.c.). Tiesa nepamatoti atzinusi sūdzībās norādīto informāciju par atbilstošu, lai gan tā neatbilst faktiskajiem apstākļiem. Tiesa ir norādījusi, ka pieteicēja piemēro nesamērīgu līgumsodu pilnā apmērā, atsaucoties uz gadījumiem, kad līgumsods ticis anulēts vai samazināts.

[6.14] Tiesa nav ņēmusi vērā vispārējās jurisdikcijas tiesas praksi par līgumsoda samērīguma izvērtējumu. Līgumsoda samērīguma izvērtējumu iespējams veikt vienīgi, pamatojoties uz Civillikuma normām, kas ietilpst vispārējās jurisdikcijas tiesas kompetencē. Līdz ar to Centrs pēc būtības ir pārsniedzis savu kompetenci.

[6.15] Spriedums nesatur pienācīgu motivāciju par būtiskiem lietas apstākļiem (vidusmēra patērētāja tests, neobjektīvie avoti, rezolutīvās daļas neskaidrība), kuriem ir nozīme lietā, līdz ar to tas neatbilst Administratīvā procesa likuma 251.panta prasībām.

[6.16] Pieteicēja ilgstoši ar Centru pārrunājusi pieteicējas komercpraksi nolūkā pamatot tās atbilstību normatīvo aktu prasībām. Laiku, kad šī saziņa turpinājās, nevar kvalificēt kā prettiesiskas komercprakses īstenošanas periodu.

Turklāt liela daļa sūdzību, kas saistās ar iepirkumu čekiem un kas bijušas Lēmuma pieņemšanas pamatā, ir jāvērtē kritiski. Tas savukārt nozīmē, ka ir jāpārvērtē arī soda naudas apmēra pamatotība. Ja tiesas atsaucēs norādītās sūdzības izslēgtu, tad tas varētu mazināt pieteicējas pārkāpuma būtiskumu un līdz ar to piemērotās soda naudas apmēru.

[7] Centrs paskaidrojumā pieteicējas apelācijas sūdzību uzskata par nepamatotu un noraidāmu, pamatojoties uz Lēmumā un pirmās instances tiesā sniegtajā paskaidrojumā norādītajiem argumentiem. Papildus Centrs norādījis turpmāk minēto.

[7.1] Noteikumi ir izvietoti un piedāvāti patērētājiem publiskā vidē (pieteicējas autostāvvietās) un ir pieejami jebkuram patērētājam, neatkarīgi no tā, vai viņš ir uzskatāms par potenciālo pieteicējas klientu vai klientu, kurš jau ir izmantojis pieteicējas pakalpojumu un pretenziju/iebildumu gadījumā vērsies Centrā ar attiecīgu iesniegumu par pieteicējas prettiesisko rīcību.

[7.2] SIA „Grant Thornton” 2019.gada 18.marta atzinumā Nr.GT2019-16n sniegtais ekspertu viedoklis pēc būtības neatšķiras no pieteicējas sniegtajiem argumentiem šajā lietā un ir vērtējams kritiski, jo viedoklis ir pamatots ar pieteicējas sniegto informāciju un eksperti nevar galvot par saņemtās informācijas precizitāti un pilnīgu atbilstību faktiskajam stāvoklim. Turklāt minētais atzinums ir sniegts par situāciju, kurā ekspertiem lielākā daļa no būtiskās informācijas (lai noteiktu konkrētā izdarītā pārkāpuma līgumsoda apmēru) nav sniegta, zināma vai

iegūstama (autostāvvietu faktiskais noslogojums, vidējais stāvēšanas laiks, pārkāpumu skaits, ilgums utt.).

[7.3] Centrs joprojām turpina regulāri saņemt patērētāju sūdzības, kas liecina par iespējamiem patērētāju tiesību pārkāpumiem saistībā ar pieteicējas sniegto autostāvvietu pakalpojumu izmantošanu. No 2020.gada 1.janvāra līdz 1.augustam ir saņemti 63 patērētāju rakstveida iesniegumi, notikusi saziņa telefoniski, kā arī ir atbildēts uz elektroniskā pasta vēstulēm un sniegta vairāk kā 150 konsultācijas.

[8] Pieteicēja iesniedza papildu paskaidrojumus un pierādījumus, kas tās ieskatā papildus apstiprina pieteicējas argumentus. Pieteicēja apkopojusi informāciju par pieteicējas autostāvvietu izmantotājiem, atkārtoto pārkāpēju īpatsvaru, pakalpojuma pieejamību (shēmas ar zīmju, lietošanas noteikumu, stāvvietu izvietojumiem pieteicējas autostāvvietās). Iesniegtas arī pieteicējas ieskatā acīmredzami nepamatotas patērētāju sūdzības, kā arī pierādījumi (rēķini) saistībā ar labojumu veikšanu Noteikumu tekstā saistībā ar atkārtota līgumsoda piemērošanu.

Motīvu daļa

I

[9] Pieteicēja apelācijas sūdzībā lūgusi izskatīt lietu mutvārdu procesā, pamatojot to ar lietas sarežģītību un iespējami efektīvu tiesību aizsardzību.

Administratīvā procesa likuma 304.panta otrajā un trešajā teikumā noteikts, ka apelācijas instances tiesa administratīvo lietu izskata rakstveida procesā. Tiesa, izvērtējot procesa dalībnieka motivētu lūgumu, var noteikt lietas izskatīšanu mutvārdu procesā.

No minētā izriet, ka pamatā administratīvās lietas izskatīšana apelācijas instancē notiek rakstveida procesā, izņemot, ja apelācijas instances tiesa uzskata par lietderīgu un nepieciešamu noteikt lietas izskatīšanu mutvārdu procesā. Tādējādi lietas izskatīšana mutvārdu procesā ir apelācijas instances tiesas prerogatīva. Arī atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību tiesas atziņām no tiesībām uz taisnīgu tiesu neizriet, ka apelācijas instances tiesai lieta būtu obligāti jāskata mutvārdu procesā, jo īpaši, ja mutvārdu process ticis nodrošināts pirmās instances tiesā. Turklāt pat tad, ja procesa dalībnieks apelācijas instances tiesā ir lūdzis mutvārdu procesu, tiesa var izskatīt lietu rakstveida procesā, ja atzīstams, ka mutvārdu process nav nepieciešams konkrētās lietas objektīvai un taisnīgai izspriešanai (*sk., piemēram, Senāta 2019.gada 4.novembra spriedumu lietā SKA-75/2019 ar tajā esošajām atsaucēm uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2002.gada 12.novembra sprieduma lietā „Döry v. Sweden”, iesnieguma Nr.28394/95, 7.–15. Un 37.–45.punktu, 1993.gada 24.jūnija sprieduma lietā „Schuler-Zraggen v. Switzerland”, iesnieguma Nr.14518/89, 58.punktu, 2007.gada 19.aprīļa sprieduma lietā „Vilho Eskelinen and others v. Finland”, iesnieguma Nr.63235/00, 73.–74.punktu, 2006.gada 23.novembra sprieduma lietā „Jussila v. Finland”, iesnieguma Nr. 73053/01, 40.–49.punktu).*

Apgabaltiesa šajā lietā nekonstatē tādus apstākļus, kas būtu par pamatu, lai lietu arī apelācijas instances tiesā izskatītu mutvārdu procesā. Pirmkārt, pieteicējas pamatojums, kas norādīts apelācijas sūdzībā, nav pietiekams, lai lietu izskatītu mutvārdu procesā arī apelācijas instances tiesā. Būtiski ir tas, ka lietā nav strīda par faktiskajiem apstākļiem, bet par to, kā ir interpretējamas un piemērojamas tiesību normas tiem faktiskajiem apstākļiem, kādi pastāvēja Lēmuma pieņemšanas brīdī. Otrkārt, jau pirmās instances tiesā pieteicējai tika nodrošinātas tiesības lietu izskatīt mutvārdu procesā. Savukārt apelācijas sūdzība un papildu paskaidrojumi, tāpat kā pieteikums un papildus paskaidrojumi, ir skaidri un detalizēti, no tiem ir saprotama pieteicējas pozīcija strīdus jautājumos, kā arī ir saprotams, kam un kāpēc pieteicēja pirmās instances tiesas spriedumā nepiekrīt. Tiesas objektivitāte un nolēmuma pamatotība nekādā gadījumā nav atkarīga no lietas izskatīšanas veida. Rakstveida procesā procesa dalībniekiem tiek nodrošināts tāds pats tiesību apjoms kā mutvārdu procesā. Vienīgā atšķirība rakstveida procesam no mutvārdu procesa ir apstākļi, ka komunikācija tiesas un procesa dalībnieku starpā notiek rakstiski, nevis tiesas sēdē (*sk. Senāta 2013.gada 5.decembra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr.SKA-534/2013 8.punktu*).

Pamatojoties uz minēto, Administratīvā apgabaltiesa lietu izskata rakstveida procesā.

[10] Izvērtējusi lietas dalībnieku argumentus un pārbaudījusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa secina, ka pieteicējas apelācijas sūdzība nav pamatota, bet pieteikums ir noraidāms.

Administratīvā apgabaltiesa arī atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, pareizi interpretējusi un piemērojusi tiesību normas, tiesas spriedumā sniegtā motivācija ir kopumā pareiza (izņemot secināto, ka pietiekams laiks, lai patērētājs reģistrētu vai samaksātu par automašīnas novietošanu, minimums ir 10 minūtes, kā arī, ka pieteicēja samazina līgumsodu par 5 *euro*) un pietiekama, tāpēc apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu tai pievienojas un atkārtoti to pašu nenorāda.

II

[11] Pieteicēja apelācijas sūdzībā iebildusi tam, kā pirmās instances tiesa piemērojusi kritērijus, ko Senāts attiecībā par līgumsoda samērīguma pārbaudi formulējis 2019.gada 13.augusta spriedumā lietā Nr.SKA-243.

Administratīvā apgabaltiesa secina, ka minētais Senāta spriedums ir par gadījumu, kurā autostāvvietas apsaimniekotāja līguma noteikumi par stāvvietu izmantošanu, pamatojoties uz PTAL 6.panta trešās daļas 4.punktu, atzīti par netaisnīgiem, jo līguma „nepilnīgas pildīšanas situācijās” tie paredz tāda līgumsoda piemērošanu, kas pārsniedz Civillikuma 1716.panta trešajā daļā noteiktos 10% no maksas par pakalpojumiem, kurus patērētāji ir izmantojuši, bet nav apmaksājuši. Tātad minētajā Senāta spriedumā izteiktās atziņas un formulētie kritēriji ir piemērojami arī izskatāmajā lietā daļā, kurā ar Lēmumu pieteicējai noteikts izbeigt negodīgu komercpraksi saistībā ar to, ka nepienācīgas pildīšanas situācijās

līgumsods pārsniedz 10% no patērētāja neapmaksātās pakalpojuma maksas. Atbilstoši Lēmumam šajā lietā tie ir gadījumi, kad patērētājs ir pārsniedzis apmaksāto stāvēšanas laiku vai arī pārsniedzis laiku, kurā tas bijis atbrīvots no samaksas tirdzniecības centra apmeklēšanas nolūkā.

Pirmās instances tiesa pamatoti, vērtējot Lēmuma tiesiskumu, ņēma vērā Senāta 2019.gada 13.augusta spriedumā lietā Nr.SKA-243 ietvertās atziņas, jo gan šajā, gan Senāta izskatītajā lietā ir līdzīgi faktiskie un tiesiskie apstākļi par to, kādā veidā autostāvvietu lietotājiem tiek piemērots līgumsods līguma nepienācīgas izpildes gadījumā.

[12] Iepriekš minētajā Senāta spriedumā norādīts, ka autostāvvietas īpašniekam ir legītīma interese iekasēt maksājumus no transportlīdzekļiem, kas autostāvvietā uzturas, pārsniedzot bezmaksas vai apmaksāto stāvvietas lietošanas laiku, lai varētu stāvvietu efektīvi pārvaldīt, nodrošinot, ka, piemēram, lielveikalam var piekļūt arī citi transportlīdzekļi, un lai autostāvvietas īpašnieks varētu gūt ienākumus, kas sedz stāvvietas uzturēšanas izmaksas un nodrošina saprātīgu peļņu. Proti, gadījumā, ja īres līgumā paredzēta autostāvvietas īres priekšapmaksāta nav veikta vai bezmaksas vai apmaksātais autostāvvietas lietošanas termiņš notecējis, stāvvietas īpašniekam ir tiesības iekasēt līgumsodu konkrētā naudas izteiksmē (Civillikuma 1716.panta otrā daļa), ievērojot Civillikuma 1717.panta noteikumus (līgumsodam jābūt samērīgam un atbilstošam godīgai darījuma praksei), kā arī Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta trešās daļas 4.punktu (nedrīkst uzlikt patērētājam, kurš nepilda vai nepienācīgi izpilda līgumsaistības neproporcionāli lielu līgumsodu, salīdzinājumā ar līgumsaistību neizpildīšanas radīto zaudējumu).

Respektīvi, ja līgumsods ir vispārīgi paredzēts kā noteikta summa par dažāda veida pārkāpumiem, nepadarot tā apmēru atkarīgu no līguma pārkāpuma veida, smaguma un ilguma, līgumsoda nesamērīgums konstatējams jau tad, ja tas būtu nesamērīgs attiecībā pret mazāko iespējamo tipisko līguma pārkāpumu, par kuru līgumsods var tikt piemērots. Tāpat, lai izvērtētu līgumsoda samērīgumu, var noskaidrot:

- 1) vai piemērotais līgumsods atbilst vispārpieņemtai praksei;
- 2) vai norādes par piemērojamo līgumsodu, ja tiek pārkāpts stāvvietas lietošanas termiņš, bija skaidras un nepārprotamas;
- 3) vai pakalpojuma sniedzējs, godīgi un līdzvērtīgi izturoties pret patērētāju, varēja pamatoti pieņemt, ka saprātīgs transportlīdzekļa vadītājs piekristu, attiecīgajam līgumsodam arī tad, ja tas būtu individuāli apspriests (*sal. Eiropas Savienības Tiesas 2013.gada 14.marta sprieduma lietā „Mohamed Aziz v. Caixa d’Estalvis de Catalunya, Tarragona i Manresa (Catalunyacaixa)”, C?415/11, ECLI:EU:C:2013:164 76.punkts*).

[13] Apelācijas sūdzībā pieteicēja vērsusi uzmanību tam, ka pirmās instances tiesa iepriekš minētos kritērijus izvērtējusi tikai daļēji. Tiesa nemaz nav vērtējusi to, vai piemērotais līgumsods atbilst vispārpieņemtai praksei. Pieteikuma papildinājumā pieteicēja uzskaitījusi piemērus, kuros SIA „EuroPark Latvia”, SIA „Stova” (Unipark), sniedzot tādu pašu pakalpojumu patērētājiem, arī piemēro

līgumsodu noteiktas summas apmērā (25, 20-50 *euro* apmērā). Arī Rīgas pašvaldības autostāvvietu izmantošanas gadījumā tiek piemērots proporcionāli lielāks līgumsods (6-53 *euro* dienā), ja apmaksa nav veikta. Arī Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 149.¹⁰ un 149.³¹ pantā esot paredzēts sods par autostāvvietu lietošanas noteikumu pārkāpumiem amplitūdā no 30-50 *euro*.

Administratīvā apgabaltiesa no pieteicējas norādītā un dzīvē gūtajiem novērojumiem secina, ka vispārpieņemtā prakse maksas autostāvvietu lietošanas gadījumā ir tāda, ka par lietošanas noteikumu pārkāpumu ir piemērojams līgumsods un tas ir atbilstoši Civillikuma regulējumam par tiesībām piemērot līgumsodu, ja līgumslēdzēju vienošanās tiek pārkāpta. Vispārpieņemtā prakse ir arī tāda, ka līgumsods mēdz ievērojami pārsniegt pašu radītā pamatparāda summu. Tomēr tas nenozīmē, ka tāpēc vispārpieņemtā prakse attiecībā uz līgumsoda apmēru ir atzīstama par pareizu un maksājama līgumsods par samērīgu. Turklāt, piemēram, SIA „EuroPark Latvia” komercprakse tieši par līgumsoda apmēra samērību pašreiz vēl tiek izskatīta administratīvajā tiesā un šajā lietā nav spēkā stājies spriedums, ar kuru minētā komersanta komercprakse būtu atzīta par godīgu.

Iepazinusies ar Rīgas domes 2013.gada 5.februāra saistošajiem noteikumiem Nr.206 „Rīgas pilsētas pašvaldības maksas autostāvvietu apsaimniekošanas un lietošanas saistošie noteikumi”, apgabaltiesa secina, ka Rīgas pašvaldībā ir diferencēts līgumsods autostāvvietu lietošanas noteikumu pārkāpējiem atkarībā no tā, vai priekšapmaksa vispār bijusi samaksāta, vai ir bijusi samaksāta, bet ir beidzies apmaksātais laiks, kā arī cik ilgi šis laiks bijis pārsniegts (minēto saistošo noteikumu 21. un 22.punkts). Tādējādi apgabaltiesa šiem noteikumiem nesaskata līdzību ar pieteicējas Noteikumos paredzēto līgumsodu, kur par pārkāpumu paredzētais līgumsods visos pārkāpumu gadījumos paredzēts līdz kādai noteiktai summai, piemēram, „līdz 35 *euro*”, „līdz 25 *euro*”, „līdz 60 *euro*”, „līdz 11 *euro*”) (*sk., piemēram, lietas 2.sējuma 24., 91., 121., 129., 152., 176., 179., 199.lapu u.c.*).

Savukārt Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā noteiktais soda apmērs apgabaltiesas ieskatā vispār nav ņemams vērā, vērtējot vispārpieņemto praksi par Noteikumu pārkāpumiem. Proti, Noteikumi paredz civiltiesiska līguma noslēgšanu starp patērētāju un stāvvietas apsaimniekotāju (īpašnieku), bet Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss ietver normas, kurās paredzēts soda apmērs par pieļautu administratīvu pārkāpumu, tostarp, pārkāpumu ceļu satiksmē (ceļu satiksmes dalībnieku pienākumi ir noteikti nevis civiltiesiskā līgumā, bet ārējās tiesību normās – Ceļu satiksmes likumā un Ministru kabineta noteikumos). Tās ir pavisam citas tiesiskās attiecības un nav salīdzināmas ar pārkāpumiem, kas izriet no civiltiesiskiem līgumiem.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas norādītie argumenti un piemēri par vispārpieņemto praksi līgumsodu noteikšanā un piemērošanā nav ņemami vērā, vērtējot līgumsoda samērīgumu šajā konkrētajā lietā.

[14] Pieteicēja nepiekrīt pirmās instances tiesas secinājumam, ka pieteicējas norādes par piemērojamo līgumsodu nav skaidras un nepārprotamas saistībā ar līgumsoda apmēru katra konkrēta pārkāpuma gadījumā.

Lietā nav strīda, ka pieteicējas Noteikumi paredz līgumsoda apmēru „līdz” kādai noteiktai summai. Ar to pieteicējas ieskatā ir pietiekami, lai patērētājiem būtu skaidrs līgumsoda apmērs. Katrs konkrēts pārkāpums neesot uzskaitīts, jo šis līgumsods var tikt piemērots par jebkādu Noteikumos ietvertu normu pārkāpumu. Pieteicēja uzsver, ka Noteikumos ietvertais saikļa vārds „līdz” ļauj samazināt līgumsoda apmēru. Līgumsods var tikt samazināts atkarībā no katra konkrētā gadījuma apstākļiem, kurus izvērtē pieteicējas strīdu izskatīšanas komisija.

Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa šo jautājumu ir izvērtējusi pareizi, tādēļ neatkārtot pirmās instances tiesas norādītos apsvērumus, kas norādīti tiesas sprieduma 13.1.punktā.

No vienas puses, var piekrist pieteicējai, ka Noteikumos ietvertais saiklis „līdz” saprātīgam lasītājam ļauj saprast, ka līgumsods var nebūt maksimālajā apmērā (šāds gadījums ir atrodams arī lietas materiālos, kur 60 *euro* vietā piemēroti 35 *euro*). Tomēr sekojoši tas saprātīgam patērētājam liek uzdot jautājumu, kuros gadījumos ir piemērojams maksimālais līgumsods, kuros gadījumos līgumsods netiek piemērots vispār, kuros gadījumos līgumsods tiek piemērots, piemēram, 50%, 30% apmērā no maksimālās summas. Apgabaltiesa uzskata, ka patērētāju pieļautos pārkāpumus ir iespējams tipizēt pēc noteiktām pazīmēm, piemēram, pēc tā, cik ilgu laiku patērētājs pārsniedzis atļauto bezmaksas stāvēšanas laiku vai priekšapmaksas laiku (piemēram, 1-15 minūtes, 16-10 minūtes), kā arī vai par stāvēšanu vispār ir veikta priekšapmaksa, vai ir fiksēts automašīnas bezmaksas stāvēšanas laika sākums, un noteikt šīm situācijām atbilstošu līgumsodu tā piemērošanas brīdī autostāvvietā. Jāpiekrīt pieteicējai, ka Noteikumos nav iespējams paredzēt visas situācijas, kuru dēļ līgumsoda apmērs būtu diferencējams vai atceļams, tomēr apgabaltiesa atzīst, ka tās var būt vienīgi kādas netipiskas situācijas, kuras būtu vērtējamas atsevišķi, patērētājiem iesniedzot sūdzību un pierādījumus par piemērotā līgumsoda prettiesiskumu.

Tomēr pieteicējas piekoptā komercprakse apliecina, ka visos gadījumos, kad pieteicēja piemēro līgumsodu uz vietas autostāvvietā, tas ir piemērots Noteikumos norādītajā maksimālajā apmērā (izņemot iepriekš minēto gadījumu ar 60 *euro* līgumsodu) par dažāda veida pārkāpumiem – gan par tādiem, kur patērētājs pārsniedzis apmaksāto vai bezmaksas laiku par dažām minūtēm, gan par nepareizu automašīnas novietošanu, gan pat par tādu gadījumu, kad automašīna bijusi novietota stāvēšanai uz ilgāku laiku pirms stāvvietā tika izvietotas pieteicējas informatīvās norādes ar Noteikumiem (*sk., piemēram, lietas 3.sējuma 28., 47., 57., 70., 77.-80., 88., 103., 122.lapu u.c.*). Tikai pēc patērētāja sūdzības iesniegšanas pieteicēja sāk vērtēt, vai piemērotais līgumsods kādā daļā ir atceļams.

Tādējādi apgabaltiesa piekrīt pirmās instances tiesas secinājumam, ka Noteikumos ietvertās norādes par līgumsodu nav pietiekami skaidras un nepārprotamas. Turklāt pieteicējas piekoptā komercprakse, piemērojot līgumsodu pārkāpuma atklāšanas brīdī, neliecina, ka katrs pārkāpums, vismaz pēc tipiskām pazīmēm, tiek izvērtēts, un tādējādi šāda prakse ir pretrunā Noteikumos ietvertajam saiklim „līdz”.

Attiecīgi ir secināms, ka šāda prakse, nenorādot skaidru līgumsoda piemērošanas regulējumu, ir pretēja komersanta profesionālajai rūpībai saskaņā ar

NKAL 6.pantu. Secīgi šāda komercprakse šajā konkrētajā gadījumā atzīstama par negodīgu saskaņā ar NKAL 4.panta otrās daļas 1.punktu, jo būtiski negatīvi ietekmē tādu patērētāju, kurus šī komercprakse skar, ekonomisko rīcību. Proti, patērētājs, kurš atzīst pārkāpumu un saprot, ka par pārkāpumu ir piemērojams līgumsods, bet nepiekrīt tā apmēram, ir spiests vērsties pieteicējas strīdu izskatīšanas komisijā un pārsūdzēt piemēroto līgumsodu. Tātad faktiski tikai līgumsoda pārsūdzēšanas un pārskatīšanas rezultātā ir iespējams panākt līgumslēdzēju savstarpējo tiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu.

Arī no apelācijas sūdzības argumentiem secināms, ka līgumsoda apmēra diferencēšana notiek pieteicējas strīdu risināšanas komisijā, kur katrs gadījums tiek izskatīts individuāli. Apgabaltiesa atzīst, ka, norādot precīzāku līgumsoda piemērošanas kārtību jau Noteikumos, būtu iespējams izvairīties no tā, ka patērētājs ir spiests pierādīt to, ka konkrētajā gadījumā līgumsods ir nesamērīgs, kā arī izvairīties no lielā patērētāju sūdzību skaita.

Iepriekš minētais arī nozīmē, ka pieteicēja līgumsoda piemērošanas brīdī piemēro fiksētu līgumsodu, tādēļ tā samērīgums jāizvērtē attiecībā pret mazāk nozīmīgo tipisko pārkāpumu.

[15] Līgumsoda samērīguma izvērtējumā ir piemērojams tostarp PTAL 6.panta trešās daļas 4.punkts, kas noteic, ka par netaisnīgiem līguma noteikumiem uzskatāmi noteikumi, kas uzliek patērētājam, kurš neizpilda vai nepienācīgi izpilda līgumsaistības, neproporcionāli lielu līgumsodu vai citu kompensāciju par līgumsaistību neizpildi vai nepienācīgu izpildi salīdzinājumā ar līgumsaistību neizpildīšanas vai nepienācīgas izpildīšanas radīto zaudējumu vai ņemot vērā citus apstākļus.

Iepriekš apgabaltiesa jau konstatēja, ka soda nauda jeb līgumsods Civillikuma 1716.panta otrās daļas izpratnē faktiski tiek piemērots kā noteikta summa par dažāda veida pārkāpumiem, kas paredzēti Noteikumos, nepadarot tā apmēru atkarīgu no līguma pārkāpuma veida, smaguma un ilguma. Līdz ar to apgabaltiesa atzīst, ka līgumsoda nesamērīgums konstatējams jau tad, kad tas ir atzīstams par nesamērīgu attiecībā pret mazāko iespējamo tipisko līguma pārkāpumu, par kuru līgumsods var tikt piemērots.

No Noteikumu regulējuma izriet, ka soda nauda var tikt piemērota tostarp no pirmās minūtes, kas pārsniedz noslēgto īres līgumu par automašīnas novietošanu pieteicējas stāvvietā. Tātad, ja patērētājs, izbeidzoties īres līguma jeb autostāvvietas lietošanas termiņam, nav noslēdzis jaunu īres līgumu, par dažu minūšu kavējumu tam rodas pienākums samaksāt soda naudu, piemēram, 35 *euro* (vai 11 *euro*, 25 *euro*, vai 60 *euro*) atkarībā no konkrētās autostāvvietas atrašanās vietas (*sk., piemēram, patērētāja sūdzību lietas 2.sējuma 201.lapā, 3.sējuma 47.lapā*). Izvērtējusi patērētāju iesniegumus, apgabaltiesa atzīst, ka šāds līgumsods par dažu minūšu kavējumu (*sk. iepriekš minēto patērētāja sūdzību, kur par bezmaksas laika pārsniegšanu par 5 minūtēm, patērētājam piemērots līgumsods 35 euro*) ir acīmredzami nesamērīgs jeb neproporcionāli liels par līgumsaistību neizpildi vai nepienācīgu izpildi salīdzinājumā ar līgumsaistību neizpildīšanas vai nepienācīgas izpildīšanas radīto zaudējumu. Pie konkrētās patērētāja sūdzības nav

pievienots attēls, no kura būtu redzama summa, kāda jāmaksā par stāvēšanu vienu stundu un tāda nav norādīta arī attiecīgajos Noteikumos (*sk. lietas 3.sējuma 47.-55.lapu*), tomēr apgabaltiesa atzīst, ka šī summa ar lielu ticamību ir līdzīga citiem gadījumiem, kuros piemērojams līgumsods 35 *euro* apmērā, tas ir, 1-2 *euro* par vienu stundu (*sk., piemēram, lietas 4.sējuma 47.lapu*). No tā secināms, ka gadījumā, kad patērētājs bija reģistrējies automašīnas novietošanu, bet pārsniedzis bezmaksas laiku par 5 minūtēm, viņam jāmaksā 35 *euro* liels līgumsods salīdzinājumā 2 *euro*, kas ir maksa par automašīnas novietošanu uz vienu stundu.

Līdz ar to, tā kā pieteicējas piemērotais līgumsods ir nesamērīgs attiecībā pret mazāko iespējamo tipisko līguma pārkāpumu, tas ir atzīstams par nesamērīgu kopumā.

Administratīvajai apgabaltiesai nav šaubu, ka saprātīgs patērētājs nepiekrītu slēgt līgumu, kurā paredzēts nesamērīgs līgumsods, arī tad, ja tas pirms tam tiktu apspriests. Uz to norāda arī pirmās instances tiesas pieminētie piemēri tiesas sprieduma 13.4.punktā. Kaut arī minētie piemēri attiecas uz gadījumiem, kas ir pilnīgas nepildīšanas gadījumi, proti, automašīnas reģistrācija vai priekšapmaksa nebija veikta, ir redzams, ka patērētāji atzīst, ka par pakalpojumu pašu par sevi ir jāmaksā, bet nepiekrīt tieši līgumsoda apmēram.

[16] Senāts 2019.gada 13.augusta spriedumā lietā Nr.SKA-243 arī interpretējis Civillikuma 1716. un 1717.panta normas, norādot, ka Civillikuma 1716.panta trešā daļa neierobežo līdzēju tiesības noteikt fiksētu līgumsodu arī par saistību nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā, bet ir vērsts pret pieaugošiem līgumsodiem, kad līgumsods pakāpeniski palielinās procentuālu vai konkrētu naudas summu pieskaitīšanas ceļā, pārvēršoties par nenoteiktu lielumu.

Civillikuma 1716.panta trešā daļa noteic, ka līgumsods par saistību nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā (laikā) termiņā var tikt noteikts pieaugošs, taču kopsummā ne vairāk par 10% no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra. Savukārt Civillikuma 1717.pants noteic, ka līgumsoda apmēru noteic līdzēji, un tas nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzami no līguma neizpildīšanas, taču tam jābūt samērīgam un atbilstošam godīgai darījumu praksei.

Izskatāmajā lietā konstatējams, ka līgumsods Noteikumos nav paredzēts kā pieaugošs līgumsods, jo tas ir paredzēts „līdz” noteiktai summai (11, 25, 35, 60 *euro*), atsevišķos gadījumos paredzot, ka to var piemērot atkārtoti (*sk. lietas 2.sējuma 84., 91., 100., 116., 121., 129., 143.lapu*), ja pārkāpums nav novērsts 24 stundu laikā. Tā kā Noteikumi atsevišķos gadījumos paredzēja atkārtotu, nevis pieaugošu līgumsodu, apgabaltiesa atzīst, ka Civillikuma 1716.panta trešajā daļā paredzētais ierobežojums 10% arī nav attiecināms uz konkrēto situāciju nepienācīgas līguma izpildes gadījumā.

Apgabaltiesa atzīst, lai arī Centrs izskatāmajā lietā nepamatoti atsaucās uz Civillikuma 1716.panta trešajā daļā noteiktā līgumsoda apmēra ierobežojuma pārkāpumu, tomēr jāņem vērā, ka līgumsoda nesamērību apgabaltiesa konstatēja attiecībā pret mazāko iespējamo tipisko līguma pārkāpumu, un tas ir pietiekami, lai atzītu, ka līguma noteikums kopumā ir netaisnīgs.

Tādējādi Centrs pamatoti uzlikta pienākumu pieteicējai izbeigt komercpraksi, kuras rezultātā patērētājiem piemērotais līgumsods ir netaisnīgs soda nesamērīguma dēļ.

[17] Attiecībā uz pilnīgas nepildīšanas gadījumiem ir piemērojams Civillikuma 1717.pants, kas noteic, ka līgumsoda apmēru noteic līdzēji, un tas nav aprobežots ar zaudējumu lielumu, kādi paredzami no līguma neizpildīšanas, taču tam jābūt samērīgam un atbilstošam godīgai darījumu praksei, kā arī 1716.panta otrā daļa, kas noteic, ka līgumsods par saistību neizpildi vispār ir konkrēti noteikta naudas summa vai cita mantiska vērtība, kuru nedrīkst noteikt vairākkārtīgu (atkārtotu) vai pieaugošu maksājumu vai devumu veidā.

Apgabaltiesa jau iepriekš konstatēja, kā arī pirmās instances tiesa konstatēja, ka pieteicēja Noteikumos bija ietvērusi normu par to, ka līgumsods var tikt piemērots atkārtoti, ja pārkāpums nav novērsts 24 stundu laikā. Tādējādi jau šāda norma pati par sevi ir neatbilstoša komersanta profesionālajai rūpībai, jo jau 2017.gada sākumā Civillikuma 1617.panta otrajā daļā bija noteikts ierobežojums piemērot līgumsodu atkārtoti. Nav nozīmes tam, ka pieteicēja faktiski atkārtotus līgumsodus netika piemērojusi, nozīme ir tam, ka šādi līguma noteikumi patērētājiem tika piedāvāti tajā komercprakses periodā, ko vērtēja Centrs. Tomēr pozitīvi vērtējams ir tas, ka pieteicēja vēlāk šādu Civillikumam neatbilstošu normu no Noteikumiem izslēdza.

Kā jau iepriekš tika secināts, Noteikumi neparedzēja pieaugošu līgumsodu, tādēļ vērtējams ir Noteikumos paredzētā līgumsoda noteiktā lielumā samērīgums un atbilstība godīgai darījumu praksei.

Apgabaltiesa atzīst, ka līgumsods pilnīgas nepildīšanas gadījumos varētu būt lielāks, nekā nepienācīgas izpildes gadījumā, jo arī patērētājiem ir jāapzinās, ka viņiem ir pienākums no savas puses pildīt līgumsaistības, un tas atbilstu godīgai darījumu praksei. Noteikumu ignorēšana, tos nepildot jau sākotnēji, apgabaltiesas ieskatā ir vērtējama kā daudz būtiskāks līguma noteikumu pārkāpums, nekā tad, ja patērētājs ir uzsācis pildīt līgumsaistības, bet ir pārsniedzis atļauto bezmaksas vai apmaksāto stāvēšanas laiku. Tomēr arī pilnīgas nepildīšanas gadījumā līgumsods nevar tikt piemērots neproporcionāli lielā apmērā.

Pirmās instances tiesa jau sava sprieduma 13.4.punktā norādījusi piemērus, kas apliecina, ka līgumsods maksimālajā apmērā patērētājiem tiek piemērots tad, ja patērētājs nav vispār pildījis līgumsaistības – nav veicis ne priekšapmaksu, ne reģistrējis automašīnu reģistrācijas kioskā. Apgabaltiesa piekrīt pirmās instances tiesai, ka minētie piemēri apliecina, ka līgumsods tā maksimālajā apmērā, salīdzinājumā ar pieļauto pārkāpumu, ir nesamērīgi liels.

No minētajiem piemēriem ir konstatējams, ka sods maksimālajā apmērā ir piemērots pārsvarā par samērā neilgu līguma nepildīšanas laiku – 10 minūtēm, 45 minūtēm, vienu stundu neregistrējoties vai neveicot priekšapmaksu. Lielākajā daļā gadījumu stāvēšanas laiks nepārsniedza atļauto bezmaksas stāvēšanas laiku. Tomēr līgumsods piemērots, piemēram, 25 *euro* apmērā, kur vienas stundas maksa būtu 2 *euro* (*sk. lietas 2.sējuma 164., 187.lapu*), līgumsods 35 *euro*, kur pirmās stundas maksa būtu 1 *euro*, katra nākamā stunda – 1,50 *euro* (*sk. lietas 2.sējuma 155.lapu*).

Iepazīstoties ar patērētāju sūdzībām, apgabaltiesa atzīst, ka patērētāji lielākoties apzinās pieļauto pārkāpumu un piekrīt, ka būtu jāmaksā pamatparāds, bet piemēroto līgumsodu uzskata par nesamērīgu. Tādējādi apgabaltiesa atzīst, ka patērētāji, kuri izmanto autostāvvietas, ir tādi patērētāji, kuri gan spēj izlasīt un saprast Noteikumus, gan arī apzinās, ka pārkāpuma rezultātā būtu jāsedz vismaz pamatparāds un pat jārēķinās ar zināmu līgumsodu. Līdz ar to patērētāji arī spēj izvērtēt, ka līgumsods, kas piemērots viņiem, ir nesamērīgi liels.

Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka, tā kā līgumsods var būt pat 10-20 reizes lielāks, nekā ir pamatparāds, pieteicējas piemērotais līgumsods tā lielākajā apmērā ir neproporcionāli liels un neatbilst godīgai darījumu praksei arī pilnīgas nepildīšanas gadījumā. Arī šajā gadījumā nav pamata uzskatīt, ka patērētāji piekristu neproporcionāli lielam līgumsodam, ja tas ar viņiem pirms tam būtu apspriests.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka arī pilnīgas nepildīšanas situācijās pieteicēja pārbaudāmajā periodā piemēroja patērētājiem neproporcionāli lielu līgumsodu, un Centra uzliktais pienākums pieteicējai pārtraukt šādu komercpraksi, kā arī izbeigt komercpraksi, kas paredz piemērot līgumsodu atkārtoti, ir pamatots.

[18] Apgabaltiesa piekrīt pieteicējai, ka šajā lietā par vidusmēra patērētāju ir uzskatāms tāds patērētājs, kas pārvietojas ar automašīnu, attiecīgi tā ir persona, kurai jāspēj saprast uz ceļa izvietotās zīmes, kā arī autostāvvietu izmantošanas noteikumus. Apgabaltiesa uzskata, ka arī no lietas materiālos esošajām sūdzībām ir secināms, ka patērētāji tādi ir. Kā jau iepriekš minēts, patērētāji apzinās savus pildāmos pienākumus, apzinās, ka par autostāvvietas lietošanu ir jāmaksā. Vienīgi piemērotā līgumsoda apmēram patērētāji nepiekrīt. No sūdzībām arī redzams, ka patērētāji ir pietiekami zinoši, lai sūdzībās pieteicējai spētu norādīt arī uz pašas pieteicējas kļūdām – piemēram, ceļa zīmes bijušas aizkrāsotas, kas neļauj saprast, kur ir maksas autostāvvietas, ceļa zīmes aizsegtas ar sniega kaudzi, kā arī, ka, reģistrējot automašīnu reģistrācijas kioskā, patērētājs nav nodrošināts ar pierādījumiem, ka reģistrācija patiešām ir veikta. Ja arī Centrs nav rakstveidā atspoguļojis Lēmumā vidusmēra patērētāja testu, kā to norādījusi pieteicēja, tas nenozīmē, ka Centrs šādu testu nav veicis. No Lēmuma nav secināms, ka Centrs Lēmumu būtu pieņēmis, ņemot vērā kādas citas sabiedrības grupas, piemēram, kas nelieto autostāvvietas, viedokli.

Apgabaltiesa nepiekrīt pieteicējai, ka vidusmēra patērētājs ir tāds, kuram jābūt pieredzei autostāvvietu lietošanā. Apgabaltiesa vērs pieteicējas uzmanību, ka periods, par kuru pieteicējai ir piemērots pārkāpums, ir sākot no 2017.gada 1.janvāra līdz 2018.gada 28.novembrim. No dzīvē gūtiem novērojumiem apgabaltiesa secina, ka tieši šis bija laiks, kad pie tirdzniecības centriem masveidā sāka darboties maksas autostāvvietas, piedāvājot gan bezmaksas laiku, gan atsevišķās vietas stāvēšanu par maksu jau no pirmās minūtes.

Piemēram, kāds patērētājs norādījis, ka 2017.gada 9.janvārī apstākļu spiests bija novietojis savu automašīnu laukumā Brīvības ielā 104, Rīgā. Tobrīd tur nebija nekādu ceļa zīmju ar norādēm par Noteikumiem. 11.janvārī automašīnas

evakuācijas brīdī patērētājs pamanījis, ka ir uzstādīti Noteikumi un automašīnai piestiprināta līgumsoda kvīts 60 *euro* apmērā. Viņš noskaidrojis, ka Noteikumi stāvvietā uzstādīti 10.janvārī, tas ir, dienu pēc automašīnas novietošanas (*sk. lietas 3.sējuma 19.-26.lapu*). Cita patērētāja rakstījusi, ka 2017.gada jūlijā atstājusi savu automašīnu autostāvvietā Mārupes ielā 10A, Rīgā, bet, atgriežoties no veikala Rimi, pamanījusi piestiprinātu līgumsoda kvīti. Patērētāja saprot, ka kvīts izrakstīta tāpēc, ka konkrētā autostāvvietā bija nesen kļuvusi par maksas autostāvvietu (*lietas 4.sējuma 41.lapa*). Arī 2017.gada 2.oktobrī patērētājs sūdzējies, ka regulāri apmeklējot ārstniecības iestādi A.Čaka ielā 145, Rīgā. Iepriekš tur neesot bijusi maksas autostāvvietā. Taču 14.augustā novietojis automašīnu, nesamaksājot un saņēmis līgumsodu 35 *euro* apmērā, kur stundas maksa ir 1 *euro* (*lietas 4.sējuma 47.lapa*).

Tāpēc 2017.gada sākumā daudziem autostāvvietu lietotājiem varēja vēl nebūt pieredzes, kā šādas autostāvvietas lietojamas un bija nepieciešama rūpīga iepazīšanās ar Noteikumiem. To, ka grūtības Noteikumu saprašanā pastāvēja 2017.gada sākumā, apliecina patērētāju sūdzības pieteicējai, kā arī tas, ka pieteicēja pakāpeniski sāka uzlabot gan ceļa zīmju izvietojumu, gan informācijas saprotamību. Tajā pašā laikā līgumsodi patērētājiem tika piemēroti pilnā apmērā, un tikai pēc sūdzību iesniegšanas tie daļā gadījumu samazināti.

III

[19] Pretēji pieteicējas uzskatam, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas argumenti par veidu, kā pieteicēja izskatījusi patērētāju sūdzības, ir pareizi. Lietā nav strīda, ka pieteicējai ir sava iekšējā kārtība, kādā tā izskata patērētāju sūdzības, tostarp par piemērotajiem līgumsodiem. Lietā ir strīds par to, vai pieteicēja sūdzības izskata individuāli, neatbild formāli un vai patērētājiem ir iespēja iesniegt pierādījumus, kas pierāda viņu argumentu pamatotību.

[20] Apgabaltiesa nepiekrīt pieteicējai, ka lietai pievienotās patērētāju sūdzības ir kritiski vērtējamas.

Apgabaltiesa vērs pieteicējas uzmanību, ka lietas materiālos atrodas tādas patērētāju sūdzības, kuras ir bijušas iesniegtas pieteicējai rakstveidā, pieteicēja ir sniegusi uz tām atbildes, kā arī parāda piedziņas procesā bijis iesaistīts ārpus tiesas parādu piedziņas komersants, kas arī ir sūtījis vēstules patērētājiem. Avoti no tīmekļa vietnes, elektroniskā pasta vēstules vai mutiski telefona zvani ir papildus avoti pietiekami lielajam rakstveida formā iesniegtajam sūdzību apjomam. Apgabaltiesa atzīst, ka šādas sūdzību tīmekļa vietnes un elektroniskā pasta vēstules, it īpaši ja to ir daudz, izgaismo problēmu patērētāju tiesību jomā, kam Centrs var pievērst uzmanību.

Apelācijas sūdzības 2.sadaļas 2.6.daļā pieteicēja uzskaitījusi vairākus piemērus, kurus ir izmantojis Centrs un pirmās instances tiesa, norādot iebildumus tam, kāpēc šīs patērētāju sūdzības nav izmantojamas. Apgabaltiesa vērs pieteicējas uzmanību, ka šie piemēri atklāj problēmu, kāda pastāv starp patērētājiem un

pieteicēju, kad tā piemēro neproporcionāli lielu līgumsodu. Pat, ja pieteicēja kādā daļā gadījumu līgumsodu ir atcēlusi vai samazinājusi, tas ir noticis sūdzības izskatīšanas rezultātā, nevis piemērojot proporcionālu līgumsodu uz vietas. Tātad patērētājam bija jāveic papildus darbības, lai panāktu sev labvēlīgu un taisnīgu rezultātu. Attiecībā par pieteicējas norādīto, ka tai nav jāatbild uz katru patērētāja jautājumu, Administratīvā apgabaltiesa no šīs lietas materiāliem secina, ka pieteicēja nereti patērētājiem nav atbildējusi uz būtiskiem jautājumiem, nevis uz katru jautājumu. Šos jautājumus pirmās instances tiesa ir norādījusi savā spriedumā.

[21] Pieteikumā pieteicēja norādījusi, ka līgumsodu atceļ, piemēram, šādos gadījumos: bijusi kontroliera cilvēciska kļūda, tehniska kļūda, bezmaksas reģistrācija notikusi uzreiz pēc līgumsoda piemērošanas (pieteicēja norādījusi, ka atšķirība varētu būt 5 minūtes), līgumsods piemērots uzreiz pēc autostāvvietas lietošanas laika beigām, u.c., kā arī nestandarta gadījumos. Savukārt pieteicēja samazina līgumsodu līdz 5 *euro*, ja klients neapzināti kļūdījies, ievadot transportlīdzekļa reģistrācijas numuru reģistrācijas kioskā, līdz 5 *euro*, ja klients kļūdaini samaksājis *Mobilly* par citu transportlīdzekli, līdz patērētā reālā laika maksai + līgumsods 10%, ja klients veicis apmaksu par autostāvvietas izmantošanu noteiktu laika periodu, bet turpina izmantot autostāvvietu pēc perioda beigām, neveicot pakalpojuma apmaksu.

Apgabaltiesa atzīst, ka ziņas, kas norādītas apelācijas sūdzībai pievienotajā datu nesējā un ko pieteicēja iesniegusi tikai apgabaltiesai, apliecina, ka pieteicēja jau no 2017.gada sākuma patērētāju sūdzības par līgumsodiem ir izskatījusi arī individualizēti un atbilstoši savai iedibinātajai praksei. Piemēram, daudzos gadījumos pieteicēja ir samazinājusi līgumsodu līdz 5 *euro* tiem patērētājiem, kuri bija reģistrējuši savu automašīnu reģistrācijas kioskā, bet bija kļūdaini norādījuši automašīnas numuru. Šāds lēmums ir bijis pieņemts, piemēram, 2017.gada 24.janvārī (*faila Nr.RE_980736*) un daudzos citos gadījumos (*faila Nr.RE_978639, RE_977286, RE_930341, JZ3000*) līdz pat 2018.gada beigām.

Tāpat ir konstatējams, ka pieteicēja jau 2017.gada sākumā samazināja līgumsodus sakarā ar to, ka beidzies automašīnas reģistrācijas laiks, bet samaksa nebija veikta. Piemēram, 2017.gada 8.februārī pieteicēja samazināja līgumsodu no 25 *euro* uz 1,32 *euro* par laiku, kas no automašīnas reģistrācijas beigu brīža līdz līgumsoda piemērošanai bija 43 minūtes (*faila Nr.RE_980254*), līgumsods no 35 *euro* samazināts līdz 5 *euro* par laiku, kas pārsniedza 4 minūtes no reģistrācijas beigu laika (*fails Nr.RE_966985*), līgumsods no 35 *euro* tika samazināts uz 2,20 *euro* par laiku, kas pārsniedza 11 minūtes (*fails Nr.RE_930651*), līgumsods no 25 *euro* samazināts uz 1,32 *euro* par laiku, kas pārsniedza 17 minūtes (*fails Nr.980946*).

Līgumsoda samazinājums pārsvarā līdz 5 *euro* tika veikts arī gadījumos, kad konstatēta automašīnas reģistrācija pēc līgumsoda kvīts izrakstīšanas (*fails Nr.RE_951285, Nr.981452*).

Līgumsods ticis samazināts (piemēram, līdz 5 *euro*, 4,40 *euro*) arī netipiskos gadījumos (*fails Nr.947277, 980729*).

Atsevišķos gadījumos ir konstatējams, ka pieteicēja līgumsodu ir samazinājusi, piemēram, līdz 5 *euro*, 15 *euro* bet nav norādīta argumentācija, pie kādiem apstākļiem ir bijis šāds samazinājums (*piemēram, fails RE_979134, RE_979501, RE_978307, 980772*).

Pamatojoties uz minēto, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka nav pamata apgalvot, ka visas sūdzības pieteicēja izskata formāli, tās noraidot. Iepriekš minēti piemēri arī apliecina, ka nav pamatots pirmās instances tiesas arguments, ka pieteicēja līgumsodu visās situācijās samazina tikai *par 5 euro*, jo līgumsods ir samazināts arī par lielākām summām. Tomēr pieteicējai jāņem vērā, ka lietas materiālos esošās patērētāju sūdzības arī ir līdzīga rakstura un tādējādi nav izprotams, kāpēc tās nav izskatītas līdzīgi, kā tas bijis iepriekš aprakstītajos gadījumos. Apgabaltiesa nenoliedz, ka pieteicējai ir pamats noraidīt patērētāja sūdzību, ja argumenti ir nepamatoti, piemēram, patērētājs bijis nevērīgs un nav pamanījis ne to, ka autostāvvietā ir maksas, ne to, ka automašīna ir jāreģistrē bezmaksas novietošanai (kā jau šajā lietā ir atzīts, pieteicējas norādes par to, ka autostāvvietas ir maksas, ir pietiekami skaidras), vai arī, ja patērētājs pauž vispārēju neapmierinātību par to, ka stāvvietā ir maksas un par pārkāpumu jāmaksā līgumsods, vai arī, ka patērētājs līguma noslēgšanu un līgumsodu interpretē pēc savas saprašanas. Tomēr ir arī daudz tādu gadījumu, kuros pieteicēja nav pieturējusies pati pie savas iedibinātās prakses sūdzību izskatīšanā un līgumsodu samazināšanā, sniedzot formālas atbildes patērētājiem.

Piemēram, nav izskaidrojams, kāpēc pieteicēja nav pēc būtības atbildējusi patērētājam, kura sūdzējusies, ka automašīnas numuru ievadījusi reģistrācijas aparātā, bet, atgriežoties stāvvietā, konstatējusi, ka bija izrakstīta līgumsoda kvīts. No pieteicējas atbildes patērētājam nav iespējams rast atbildi uz patērētājas sūdzībā norādītajiem argumentiem par automašīnas reģistrāciju (*lietas 3.sējuma 216.-217.lapa*). Tāpat nav saprotams, kāpēc pilnībā ir noraidīta patērētāja sūdzība, kurā detalizēti izklāstīts, kāpēc patērētājs savlaicīgi nevarēja samaksāt par automašīnas novietošanu vietā, kurā nedarbojās biļešu kases automāts, bet apmaksā par visu diennakti tika veikta vēlāk, turklāt līgumsods tika izrakstīts tad, kad apmaksā bija veikta (*sk. lietas 3.sējuma 211.-214.lapu*). Pilnībā un formāli ir noraidīta arī patērētāja sūdzība, kurā viņš norādījis, ka 2017.gada 4.martā plkst.10:51 novietojis automašīnu un apstāšanās laiku norādījis uz papīra, ko novietojis uz automašīnas paneļa labi redzamā vietā. Tomēr atbildē uz patērētāja sūdzību nav nekas norādīts par to, kāpēc patērētāja argumenti nav pamatoti (*sk. lietas 3.sējuma 145.-157.lapu*). Līdzīga sūdzība arī no patērētājas par 2016.gada novembri (*sk. lietas 2.sējuma 1.-2.lapu*). Savukārt no patērētāja sūdzības un tai pievienotajiem dokumentiem izriet, ka nav samazināts līgumsods arī patērētājam, kurš automašīnas reģistrāciju veica pēc līgumsoda izrakstīšanas, tad, kad bija pamanījis reģistrācijas ierīci (*sk. lietas 3.sējuma 139.-141.lapu*). Līgumsods atstāts spēkā arī patērētājam, kurš norādījis, ka automašīnas novietošanas laiks bijis ievietots logā, laika ierobežojums nebija pārkāpts, bet autostāvvietas tehniskie palīglīdzekļi bijuši aizkrāsoti ar sarkanu krāsu, proti, nav sniegta atbilde uz patērētāja argumentiem, it īpaši saistībā ar to, ka ir bijis redzams automašīnas novietošanas laiks un automašīna atstāta apzīmētajā vietā (*sk. lietas 3.sējuma 103.-122.lapu, līdzīgi sk. arī lietas 3.sējuma 88.-93.lapā*).

Pilnībā un formāli ir noraidīta arī tāda patērētāja sūdzība, kurā ir skaidrs, ka patērētājs automašīnas bezmaksas reģistrāciju bija veicis, bet pārsniedzis stāvēšanas laiku līdz līgumsoda izrakstīšanai par 5 minūtēm (*sk. lietas 3.sējuma 47.-48.lapu*). Kā redzams no pieteicējas iesniegtās prakses, citos līdzīgos gadījumos līgumsods patērētājiem samazināts ievērojami, atstājot samaksai pat tikai 1,32 *euro*, kur līgumsods noteikts 25 *euro*, tostarp par 43 un 55 minūšu laika pārsniegumu. Nav arī saprotams, kāpēc nav pārskatīts līgumsods tā patērētāja situācijā, kurā patērētājs bija atstājis savu automašīnu Brīvības ielā 104 pirms pieteicējas autostāvvietas norāžu izvietojanas (*sk. lietas 3.sējuma 19.-29.lapa*), jo no pieteicējas prakses apgabaltiesa guva apstiprinājumu tam, ka pieteicēja samazina līgumsodu arī netipiskos gadījumos. Uz pieteicējas iebildumu, kas norādīts apelācijas sūdzībā saistībā ar šo pēdējo sūdzību par līgumsodu Brīvības ielā 104, Administratīvā apgabaltiesa vērš pieteicējas uzmanību, ka lietas 3.sējuma 29.lapā atrodas arī pašas pieteicējas sniegta atbilde patērētājam, ka līgumsodu neanulēs. Tāpēc nav pamatoti apelācijas sūdzībā norādītie argumenti, ka šī sūdzība attiecas tikai uz parādu piedzinēja darbībām.

Pamatojoties uz minēto, apgabaltiesa atzīst, ka lietā ir pietiekami pierādījumi, kas apliecina, ka pieteicēja uz daudziem patērētāju iesniegumiem atbild formāli un neatbilstoši savai iedibinātajai praksei, patērētājiem nav iespējams gūt atbildes uz viņu uzdotajiem jautājumiem, nav iespējams saprast, kāpēc viņu argumenti tiek noraidīti. Līdz ar to nākas secināt, ka pieteicēja savu iedibināto praksi patērētāju sūdzību izskatīšanā piemēro kādā vien pašai pieteicējai zināmā izlases veidā, nevis pārskatāmi un saprotami.

Tādējādi Centra secinājums, ka pieteicēja sistemātiski formāli atbild uz patērētāju sūdzībām, ir pamatots.

[22] Apgabaltiesa piekrīt arī pirmās instances tiesas argumentiem, kas attiecas uz pieteicējas praksi, nepieņemot patērētāju iesniegtos pierādījumus. Kaut arī pirmās instances tiesa un pieteicēja ir vienās domās par to, ka pirkuma čeki paši par sevi nepierāda to, kad automašīna ir bijusi novietota stāvēšanai, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka arī pirkuma čeku novērtējumam jāpieiet saprātīgi. Patērētājam, kurš nav pamanījis vai sapratis, ka jāveic automašīnas reģistrācija, var būt apgrūtināši ar citiem pierādījumiem pierādīt automašīnas novietojanas sākumu. Jāpiekrīt pieteicējai, ka ar pirkuma čeku nevar pierādīt automašīnas novietojanas sākumu, tajā pašā laikā no dzīvē gūtiem novērojumiem ir secināms, ka kontrolieri, it īpaši apmeklētākajās stāvvietās, ierodas regulāri, ir zināms viņu atrašanās laiks un pēc pieteicējas pašas norādītā kontrolieri lēnām apseko visas automašīnās. Tādējādi ir iespējams konstatēt laika periodu, kurā automašīna, par kuras novietojanu kā pierādījums iesniegts pirkuma čeks, it īpaši personalizēts, ir bijusi novietota, tādā veidā secinot, vai patērētājs ir pārsniedzis bezmaksas stāvēšanai atļauto laiku.

Apgabaltiesa piekrīt Centram, ka pieteicēja neatzīst nekādus patērētāju iesniegtos pierādījumus, tostarp, ziņas no videoreģistratora. Vienīgie pierādījumi, ko pieteicēja akceptē, ir informācija no pašas uzstādītajiem reģistrācijas kioskiem

tirdzniecības vietās, kas, citastarp, patērētājiem neizsniedz nekādu apliecinājumu, ka automašīna ir reģistrēta, vai viedierīču aplikācijām, piemēram, *Mobilly*.

Tas patērētāju nostāda būtiski neizdevīgā situācijā, jo, piemēram, to, ka patērētājs ir ievadījis automašīnas reģistrācijas numuru reģistrācijas ierīcē, ko pieteicēja, kā apgabaltiesa konstatēja, atsevišķos gadījumos neatzīst, arī neizsniedz nekādu apliecinājumu par to, ka šāda reģistrācija ir veikta. Katrā gadījumā no pieteicējas argumentiem nav iespējams konstatēt, ar kādiem pierādījumiem būtu iespējams apliecināt un kurus pieteicēja akceptētu, ka patērētājs ir novietojis automašīnu bezmaksas reģistrācijai atļautajā laika periodā. No tiem argumentiem, ko pieteicēja ir sniegusi šajā lietā, ir secināms, ka neviens no pierādījumiem, ko patērētāji iesnieguši, nav pietiekams, lai apmierinātu sūdzības, kaut arī pastāv objektīvi apstākļi, kuru gaismā iesniegtos pierādījumu vajadzētu vērtēt (piemēram, atkarībā no tā, ko stāvvietas kontrolieris ir konstatējis iepriekš, apmeklējot stāvvietu tajā pašā dienā, ka, saprātīgi vērtējot, persona nenodarbotos ar pierādījumu meklēšanu, ja tā pati tur automašīnu nebūtu novietojusi). Tādējādi apgabaltiesa secina, ka pieteicēja patērētāju iesniegto pierādījumu vērtēšanā nav piegājusi elastīgi un saprātīgi.

Papildus tam, no patērētāju sūdzībām neizriet, ka viņi nevēlas reģistrēt automašīnu stāvēšanai, sūdzības ir saistītas pamatā ar to, ka aparāts nav pamanīts, vai arī reģistrāciju ir aizmirsts veikt. Apgabaltiesa arī atzīst, ka, ja pieteicējas piemērotais līgumsods būtu samērīgs, patērētājam vispār nebūtu jānodarbojas ar pierādījumu meklēšanu savu argumentu pamatošanai.

[23] Attiecībā par līgumsoda piedzišanu, izmantojot parādu atgūšanas komersanta pakalpojumus, Administratīvā apgabaltiesa pilnībā pievienojas Centra un pirmās instances tiesas argumentiem. Šajā lietā netiek vērtēts tas, vai parādu piedzinēja nosūtītie brīdinājumi patērētājiem, ir tie, kas paši par sevi izraisa parādu. No civiltiesību viedokļa ir skaidrs, ka tā tas nav, jo parāds un pienākums maksāt līgumsodu rodas, pārkāpjot Noteikumus. Tomēr tas neaizliedz Centram vērtēt šādu pieteicējas rīcību, jo tā raksturo pieteicējas komercpraksi. Proti, līgumsodu, kas uzskatāms par nesamērīgu, pieteicēja nodod piedzišanai parādu piedziņas komersantam, kurš tālāk sūta atgādinājumus, brīdinājumus ar ietvertu informāciju par parādnieka iekļaušanu parādnieku datu bāzē un ka tiks vērsta piedziņa uz parādnieka kustamo un nekustamo mantu. Tādā veidā pieteicēja demonstrē savu pārākumu pār patērētāju, it īpaši, ja atbildes uz savu sūdzību patērētājs nav saņēmis, tādā veidā patērētāju piespiežot samaksāt līgumsodu.

IV

[24] Pieteicēja nepiekrīt pirmās instances tiesas norādītajam, ka minimālais laiks līgumsoda piemērošanai būtu 10 minūtes, lai patērētājs varētu iepazīties ar Noteikumiem un izpildīt visas nepieciešamās darbības, lai fiksētu automašīnas stāvēšanas sākumu vai veiktu samaksu. Pieteicēja uzskata, ka 5 minūtes ir pietiekams laiks, lai patērētājs iepazītos ar Noteikumiem un veiktu minētās darbības.

Apgabaltiesa uzskata, ka arī šoreiz katrā konkrētajā gadījumā būtu jāpauž elastīga attieksme pret pārkāpumu. Apgabaltiesa nepievienojas pirmās instances tiesas norādītajam, ka pietiekams laiks kā minimums būtu 10 minūtes, jo patērētājam jāsaprot, ka komersants ir tiesīgs saņemt samaksu no pirmās minūtes, kad patērētājs uzsāk autostāvvietas lietošanu. Tajā pašā laikā pieteicēja pati ir norādījusi, ka tās labā prakse ir neuzlikt sodu 5 minūšu laikā no brīža, kad patērētājs ieradies autostāvvietā.

Lietas materiālie esošie pierādījumi un dzīvē gūtie novērojumi apliecina, ka, ja patērētājs ir ar pieredzi autostāvvietu lietošanā, orientējas piktogrammās, kas izvietotas stāvvietās, kā arī novieto automašīnu sev labi zināmās stāvvietās, patērētājam, lai fiksētu automašīnas apstāšanās brīdi, varētu būt nepieciešamas arī mazāk kā 5 minūtes. Savukārt citiem patērētājiem, it īpaši tādiem, kuriem nav pieredzes šādu autostāvvietu lietošanā (kā tas varēja būt 2017.gada sākumā), vai kuri bija pieraduši, ka autostāvvietā konkrētajā vietā visu laiku bijusi bezmaksas, var nākties pārsniegt 5 minūtes, lai iepazītos ar Noteikumiem, saprastu, kur atrodas reģistrācijas kiosks, aizietu līdz tam, kā arī veiktu pašu darbību. Turklāt Noteikumi, kā norādījusi pati pieteicēja, atrodas jau pie iebrauktuves stāvvietā. Tomēr, lai patērētājs saprastu, kas ir rakstīts Noteikumos, it īpaši par līgumsodu, kas piktogrammās nav norādīts, automašīna ir jānovieto stāvvietā. Pirms iebraukšanas stāvvietā automašīnu apturēt, lai iepazītos ar Noteikumiem, nav iespējams, jo tas nepamatoti traucētu satiksmes plūsmu. Tādējādi pieteicējai it īpaši būtu jāņem vērā patērētāju norādītais par to, ka automašīna ir bijusi reģistrēta, kaut arī vēlāk kā 5 minūtes no tās apstāšanās sākuma brīža. No iepriekš šajā spriedumā aprakstītajiem gadījumiem apgabaltiesa konstatē, ka pieteicēja ir gan apmierinājusi šādas patērētāju sūdzības, ņemot vērā, ka automašīna tomēr ir bijusi reģistrēta, gan arī neargumentēti noraidījusi, tādā veidā pieļaujot nevienlīdzīgu attieksmi pret patērētājiem, kuri atrodas salīdzināmās situācijās.

Tajā pašā laikā ir konstatējami arī tādi gadījumi, kad pieteicējas darbinieki paši nav ievērojuši pieteicējas noteikto labo praksi un līgumsodu piemērojuši pirms ir pagājušas 5 minūtes.

Piemēram, kāds patērētājs 2017.gada 3.oktobra iesniegumā norādījis, ka plkst.13.00 novietojis automašīnu stāvēšanai un labi redzamā vietā izvietojis pulksteni uz automašīnas paneļa. Bet jau plkst.13.04 izrakstīts līgumsods. Minēto apliecina lietas materiālos esošās fotogrāfijas un izrakstītā līgumsoda kvīts (*sk. lietas 4.sējuma 93.-98.lapu*). Tātad ar to ir apliecināts, ka pieteicēja mēdz izrakstīt līgumsodu arī mazāk kā 5 minūtes no automašīnas novietošanas brīža. Jāņem vērā, ka automašīnas piefiksēšanai un līgumsoda izrakstīšanai arī pāriet laiks. Tādējādi tas nozīmē, ka pieteicējas darbinieks negaida, kad paies 5 minūtes, dodot laiku patērētājam veikt darbības, lai fiksētu automašīnas novietošanas stāvēšanai sākuma brīdi. Apgabaltiesa pieļauj, ka uz paneļa izvietotais pulkstenis var nenorādīt pilnīgi precīzu laiku pa minūtēm, kad automašīna atstāta stāvēšanai, tomēr jāņem vērā, ka pieteicēja pati pieļauj pulksteņa izmantošanu un ar roku rakstīta laika norādīšanu uz automašīnas priekšējā paneļa labi redzamā vietā. Tādējādi pieteicējai it īpaši rūpīgi būtu jāvērtē, vai patērētājam, kurš principā ir izpildījis Noteikumus, līgumsods vispār ir jāpiemēro. Pieminētajā konkrētajā gadījumā pieteicēja

patērētājam uz sūdzību atbildējusi īsi un formāli, neizskaidrojot, kāpēc līgumsods nevar tikt atcelts. No pieteicējas uzņemtajām fotogrāfijām, kas pievienotas pārkāpuma materiāliem, nav redzams, ka patērētājs būtu novietojis automašīnu tirdzniecības centra klientiem neparedzētā vai citā neatļautā vietā.

Savukārt 2017.gada 23.novembra iesniegumā kāda patērētāja norādījusi, ka automašīnu pie veikala novietojusi plkst.21.15 un 21.15 reģistrējusi automašīnu reģistrācijas kioskā. Tomēr tieši tajā pašā brīdī patērētāja automašīnai uzlīmēts līgumsods (*sk. lietas 4.sējuma 143.-150.lapu*). No šiem aprakstītajiem apstākļiem izriet, ka līgumsods ir izrakstīts tajā pašā brīdī, kad patērētājs automašīnu reģistrē. Uz patērētāja sūdzību par automašīnas novietošanu un reģistrēšanu plkst.21.15 pieteicēja sniegusi nesaprotamu atbildi patērētājam, ka “automašīnas ar v/n ... reģistrācija tika veikta līdz 19.36 netika veikta”. No atbildes patērētājam nav secināms, ka patērētājs pirms automašīnas reģistrācijas būtu iebraucis stāvvietā un vilcinājies fiksēt automašīnas reģistrācijas sākuma brīdi, pārsniedzot 5 minūtes.

2018.gada 26.marta iesniegumā kāds patērētājs rakstījis, ka 26.martā novietojis automašīnu apmēram plkst.11.30. izkāpis laukā un secinājis, ka stāvvietā tagad ir maksas. Sācis meklēt, kur izvietoti Noteikumi, atradis pārdesmit metrus tālāk no mašīnas. Gājis iepazīties ar Noteikumiem, nav atradis informāciju par to, kāda ir stāvēšanas maksa. Maksas apmēru centies noskaidrot vietnē www.smartparking.lv, tas nav izdevies. Tad devies pa kases automāta, bet, kad atgriezies, ievērojot, ka līgumsods 35 euro apmērā jau piemērots (*sk. lietas 5.sējuma 27.lapu*).

Savukārt 2018.gada 26.aprīļa iesniegumā patērētājs norādījis, ka automašīnu novietojis plkst. 14.41, bet jau plkst. 14.43 patērētājam piemērots līgumsods 35 euro apmērā (*sk. lietas 5.sējuma 58.-61.lapu*). Apgabaltiesa konstatē, ka šis ir gadījums, kurā pieteicēja nav atzinusi patērētāja atsūtīto ierakstu no videoreģistratora ar automašīnas novietošanas laiku. Tajā pašā laikā no šā videoreģistratora ieraksta nepārprotami redzams, ka automašīna novietota stāvēšanai plkst.14.41. Videoierakstā arī redzama pieteicējas kontroliera novietota automašīna, tādējādi secināms, ka tieši tajā brīdī pieteicējas darbinieks pārbaudīja novietotās automašīnas stāvvietā un, visticamāk, tām, kuras patērētāji vēl nebija reģistrējuši, piemēroja līgumsodu, neņemot vērā, ir vai nav pagājušas 5 minūtes no apstāšanās.

Savukārt no cita gadījuma materiāliem redzams, ka patērētājs novietoja automašīnu stāvēšanai, norādot pulkstenī laiku 9.27, bet tajā pašā brīdī pieteicējas darbinieks patērētājam bija izrakstījis līgumsodu (*lietas 6.sējuma 98.-101.lapa*). No pievienotajām fotogrāfijām nav redzams, ka patērētājs būtu novietojis automašīnu klientiem neparedzētā vietā. Pat ja līgumsoda izrakstīšanas iemesls ir bijis šāds, tas vienalga pierāda, ka pieteicēja neievēro pašas noteiktā 5 minūtes, lai patērētājs saprastu, ka, iespējams, kļūdījies un novietotu automašīnu atļautā vietā.

Visbeidzot, kā to pareizi norādījis Centrs, pieteicēja šādu praksi turpināja arī pēc tam, kad jau bija pieņemts Lēmums, jo, piemēram, patērētājam līgumsods 35 euro apmērā tika piemērots 2019.gada 8.martā plkst.9.32, taču tirdzniecības centrs, kurā novietots reģistrācijas kiosks, sāk darbu plkst.9.30. Pēc pieteicējas norādītā automašīna kontrolēta plkst.9.28 un 9.32, kad arī piemērots līgumsods. Tātad arī

šajā gadījumā patērētājam nav dotas 5 minūtes (*sk. Centra 2019.gada 16.aprīļa izpildrīkojumu Nr.5-ir, lietas 8.sējuma 164.-167.lapa*).

Pieteicēja apelācijas sūdzībā norādījusi, ka gadījumos, kad līgumsods piemērots neilgi pēc automašīnas novietošanas, var tikt konstatēts pamats līgumsoda atcelšanai. Tomēr apgabaltiesa vērš pieteicējas uzmanību, ka tādējādi atkal patērētājs ir tas, kuram jāveic darbības, kādas citos apstākļos viņš nebūtu veicis, proti, jāpārsūdz līgumsods un jālūdz to atcelt vai samazināt, kas, kā izriet no lietas konteksta kopumā arī nedod garantiju, ka pieteicēja akceptēs patērētāja iesniegtos pierādījumus un līgumsods tiks atcelts vai samazināts.

Pamatojoties uz minēto, apgabaltiesa atzīst, ka pamatots ir Centra arguments, ka pieteicēja nenodrošināja pietiekamu laiku, lai patērētāji pēc automašīnas novietošanas varētu veikt visas darbības, lai fiksētu automašīnas novietošanas sākumu. Tādējādi Centrs pamatoti arī secinājis, ka šādā veidā pieteicēja pieļāvusi profesionālajai rūpībai neatbilstošu un agresīvu komercpraksi, kas būtiski negatīvi ietekmējusi patērētāju rīcību, liekot patērētājiem pārsūdzēt piemērotos līgumsodus.

V

[25] Papildus par citiem apelācijas sūdzībā norādītajiem argumentiem apgabaltiesa norāda tālāk minēto.

[25.1] Nav pamatots arguments, ka lietā nav ņemamas vērā sūdzības, kuras rakstījuši patērētāji, kas sodu ir vai nu paši labprātīgi samaksājuši, vai arī ir spēkā stāties vispārējās jurisdikcijas tiesas spriedums. Kā to pamatoti norādījusi pirmās instances tiesa, nav zināma patērētāju motivācija, kāpēc patērētāji labprāt samaksā līgumsodu. Līgumsoda samaksa nekādi neaizliedz patērētājam turpināt nepiekrīst nesamērīgam līgumsoda apmēram un turpināt aizstāvēt savas patērētāja tiesības. Tāpat vispārējās jurisdikcijas tiesas spriedumi nav tie, kas pierāda, ka pieteicējas piemērotais līgumsods konkrētiem patērētājiem ir bijis pamatots no patērētāju tiesību viedokļa. Vispārējās jurisdikcijas tiesa šos strīdus vērtē savas kompetences ietvaros, izskatot civillietu. Arī Centra lēmumi, ar kuriem tas ir izbeidzis vairāku patērētāju sūdzību izskatīšanu, nenozīmē, ka Centrs nebija tiesīgs veikt pārbaudi kolektīvo patērētāju interešu aizsardzības jomā. Kā redzams no vairākiem Centra lēmumiem, tieši tādēļ, ka Centrs bija uzsācis kolektīvo patērētāju interešu aizsardzības lietu, vērtējot pieteicējas komercpraksi, individuālo patērētāju sūdzību izskatīšana tika izbeigta (*sk., piemēram, lietas 2.sējuma 62.-63.lapu*).

[25.2] Apelācijas sūdzībā (2.sadaļas 6.punkts) pieteicēja uzskaitījusi virkni piemēru, kas pieteicējas ieskatā nevar tikt ņemti vērā, vērtējot tās komercpraksi. Apgabaltiesa atzīst, ka, kaut arī atsevišķi no piemēriem var liecināt par to, ka patērētājam nav taisnība un viņš pats ir vainojams tajā, ka līgumsods piemērots, kā arī, ka patērētājs, iespējams, notikumu atspoguļo sev vēlamā gaismā, tomēr tas neattaisno pieteicējas rīcību, piemērojot nesamērīgu līgumsodu, formāli atbildot uz iesniegumiem, kā arī nenodrošinot pietiekamu laiku, lai patērētāji varētu godprātīgi izpildīt savus pienākumus, kā arī neattaisno pieteicējas rīcību, tikai līgumsoda pārsūdzēšanas ceļā diferencēt līgumsoda apmēru.

[25.3] Pieteicēja apelācijas sūdzībā norādījusi, ka pirmās instances tiesa nav izvērtējusi argumentus par to, ka Centrs šajā lietā pārsniedzis savu kompetenci. Pretēji pieteicējas argumentiem apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa šos argumentus ir vērtējusi un pareizi atzinusi, ka tieši Centrs ir tā uzraudzības iestāde, kuras uzdevums ir uzraudzīt komercpraksi. Pirmās instances tiesas argumenti, kas atspoguļoti tiesas sprieduma 10.punktā šajā jautājuma ir pietiekami un neprasa detalizētāku un izvērstāku argumentāciju. Tas, ka pieteicēja nepiekrīt tiesas argumentiem, nenozīmē, ka tiesas secinājumi ir nepareizi.

[25.4] Attiecībā par pieteicējai piemērotā soda naudas apmēru, apgabaltiesa nepiekrīt pieteicējai, ka Centrs ir paaugstinājis soda naudu. Pirmkārt, pieteicējai sods 50 000 *euro* apmērā ir tikai 5,96% no tiesību normā maksimāli paredzētajiem 10%, ja ņem vērā, ka pieteicējas pēdējā gada pārskata neto apgrozījums bija 837 912 *euro*, kā arī tā ir tikai puse no maksimāli pieļaujamā soda naudas izteiksmē (100 000 *euro*). Kā redzams no Lēmuma 7.punktā minētās sarakstes ar pieteicēju, kas pievienota arī lietas materiāliem, pieteicēja sākotnēji vilcinājās sniegt Centram pieprasīto informāciju, piemēram, lai apliecinātu līgumsoda apmēra ekonomisko pamatojumu kopsakarā ar pieteicējai radītajiem zaudējumiem (uz konkrētiem aprēķiniem balstītu, lai novērtētu līgumsoda samērīgumu); finanšu datus nesniedza, pamatojot to ar augstākās pakāpes komercnoslēpumu, kaut gan apgabaltiesa uzskata, ka pieteicējai vajadzēja saprātīgi interpretēt Centra pieprasījumu un apzināties, ka datus Centrs var izmantot vienīgi savu funkciju veikšanai un tam nav tiesību ziņas izpaust pieteicējas konkurentiem vai citām personām. Tādējādi Centrs pamatoti norādīja Lēmumā, ka pieteicēja atsakās sniegt informāciju un tādējādi tas ir atbildību pastiprinošs apstākļis.

Pirms Lēmuma pieņemšanas Centrs ir apspriedis ar pieteicēju iespēju noteikt tādu līgumsodu, kas atbilstu proporcionālam apmēram pilnīgas līguma nepildīšanas situācijās (*sk. Lēmuma 7.4.punktu*), ņemot vērā gan pieteicējas ekonomisko interesi iekasēt maksu par autostāvvietas izmantošanu, gan veicinot patērētāju pienākumu veikt priekšapmaksu vai reģistrēt automašīnu bezmaksas stāvēšanai, kā arī ņemot vērā līgumsoda būtību atturēt patērētājus no līgumsaistību pārkāpšanas. Tomēr pieteicēja Centra piedāvātajiem priekšlikumiem konsekventi nepiekrita, atzīstot vienīgi sava noteiktā apmēra līgumsoda atbilstību Civillikumam. Pieteicēja piedāvāja savus līgumsoda apmēra risinājumus, kur līgumsoda apmērs tāpat bija pietuvināts esošajam apmēram. Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka pieteicēja patiesi vēlējās sadarboties ar Centru tieši patērētāju tiesību ievērošanas labā.

Savukārt tas, ka pieteicēja atsevišķās autostāvvietās ir samazinājusi maksimālā līgumsoda apmēru, kā arī no Noteikumiem izslēgusi punktu par iespēju piemērot atkārtotu līgumsodu pilnīgas nepildīšanas situācijās, ir vērtējams pozitīvi. Tomēr šādas rīcības ietekme uz kopējo pieteicējai piemērotā soda apmēru nav būtiska iepretim pieteicējas pieļautajiem pārkāpumiem. Tādējādi apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējai piemērotais naudas sods 50 000 *euro* apmērā ir atbilstošs tās pieļautajai negodīgajai komercprakseī gandrīz divu gadu garumā.

[26] Pamatojoties uz visu iepriekš minēto, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Lēmums ir tiesisks, bet pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt SIA „Cityparks Latvija” pieteikumu par Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2018.gada 28.decembra lēmuma Nr.21-pk atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente	(<i>personiskais paraksts</i>)	I.Meldere
Tiesneses	(<i>personiskais paraksts</i>)	I.Juhņeviča-Knoka
	(<i>personiskais paraksts</i>)	S.Kanenberga

NORAKSTS PAREIZS

Administratīvās apgabaltiesas tiesnese

Rīgā 2021.gada 21.janvārī

I.Meldere